

קצה המדבר

ע י ת ו ן ח ב ל - א י ל ו ת

אפריקה I:

משפחת חסאן עשתה חודש
התנדבות באוגנדה (עמ' 12)

אפריקה II:

כעשרים פליטים סודניים מצאו
מקלט ביטבתה ובאילות (עמ' 7)

כביש גישה לבית הספר
7 מיליון ש"ח,
לא כולל פניה ימינה (עמ' 11)

במקום מכתב למערכת

כי בשביל מה עלון אזורי, בעצם? האם באמת יש צורך בעלון חודשי? אני מניח שזאביק פרץ מאלפיז, המפסל בעיסת נייר (ראו עמוד 22) יידע מה לעשות בעוד קצת חומר גלם - אם כי איני בטוח שדפי הכרומו מתאימים במיוחד למטרותיו. ההצדקה היחידה שאני רואה לעלון, תלויה בשאלה אם הוא מעניין, רלוונטי, מעורר מחלוקת ולפעמים גם מרגיז. אם ידווחו בו כל הדברים "החשובים" הרבים שמתרחשים באזורנו, חוששני שלא יישאר מקום גם לדברים שלשם שווים הטיחה וההוצאה.

"קצה המדבר" זקוק לאנשים שיראו בו כלי בר תועלת, ששווה את ההשקעה. לשמחתי, היו כבר בהתחלה כמה ששיתפו פעולה בחפץ לב

ברצוני להגיד תודה רבה לדניאל בורשטיין, שהוציא את העיתון בחמש השנים האחרונות ועשה מאמצים גדולים כדי ליצור כלי רלוונטי ומעניין, שישרת את האזור. ט"ו בשבט הוא הזדמנות טובה לעשות חשבון נפש על מה שבין האדם לבין מה שסובב אותו. דניאל כותב על העניין הזה בעמוד 17. לחשוב גלובלי זה די קל (אם כי מטריד יותר ויותר), השאלה החשובה היא האם אנחנו באמת מסוגלים לפעול, לפחות באופן מקומי.

תהנו

יניב גולן

תוכן:

אלתרמן בעקבות הציפורים

6-4

של מי הג'נוסייד הזה?

7

יש אנשים שמתנדבים

8

למי אכפת משועל החולות

10

חודש במקורות הנילוס

14-12

אור (פלורוסנט) לגויים

17

זאביק פרץ מפסל בפסולת

22

מדורים

ספורט 16

נוער 18

תרבות 22

קצה קצה המדבר 23

"קצה המדבר",

ירחון המועצה האזורית חבל אילות. מופץ חינם בישובי האזור

עורך: יניב גולן

עריכת גרפית: סטודיו יטבתה

הגהה: נורית בארי

כתובת המערכת: מ.א. חבל אילות. 88805

טל. 08-6357829 פקס: 08-6355800
newspaper@eilot.org.il

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות

השתתפו: אביהו נלסון, גיורא מור, שחר אלתרמן, טל גולדמן, טלי אלון, אבי רן, איילת חסאן, יוני אלוני, רחלי רוגע, עידית אושה, דניאל בורשטיין, יהב ארז, שושי גרין

"קצה המדבר" מחפש:

כותבים, צלמים, מאיירים
שרוצים לקחת חלק בעשיית העלון
newspaper@eilot.org.il

עַת לַנְטוּעַ

אבי הגיע לארץ לפני קרוב לתשעים שנה, ומאז ועד שנותיו האחרונות הספיק לטעת מספר עצום של עצים. כדרכו של בן נאמן, הלכתי בדרכיו ונטעתי עצים רבים היכן שרק ניתן, משארם-א-שייך בדרום סיני ועד חניתה ואילון אשר בגבול הצפון

אביהו נלסון

אימפריה אחת. בצד הברוטליות והאכזריות של הרומאים, צריך לזכור כי הם היו מארגנים מעולים ומהנדסים מצויינים. כשם שהביאו את שיש קאררה מאיטליה למזרח, כך השכילו להפיץ את תוצרתן של הארצות הכבושות ברחבי האימפריה. ארצנו היתה אדמה נחשקת וחיילים רומאים רבים קיבלו כאן חלקות קרקע - כמו הכפר "קולוניה" אשר היה ממוקם בסיבוב הכביש לירושלים מול מוצא עלית.

המלחמות הרבות, גרמו להתדרדרות מתמדת של החקלאות ושל הצומח בכלל, אבל הכיבוש הערבי - הוא אשר סתם את הגולל על החקלאות הפורחת. היערות הפכו להיות מקור לפחמים, ועדרי הצאן תרמו את תרומתם המכרעת לשיבוש החיים החקלאיים. אבל את הכרת על יערות ישראל, הביאו הגייסות התורכו-גרמנים במלחמת העולם הראשונה. רוב ההשמדה נבעה מהצורך להשביע את דודי הקיסור של הרכבות התורכיות.

חידוש ההתיישבות העברית בארץ, הביא גם לניסיונות רבים לחידוש היערות, אבל המצב הקשה של המתיישבים וחוסר אמצעים, גרמו לחידוש איטי. גם המעט שנעשה, היה לצנינים בעיני הערבים אשר בכל הזדמנות של פרוץ מאורעות, נהגו לעקור ולשרוף כל שיח ועץ אשר עליהם הצליחו להניח את ידם. בעת המסעות שלנו בפלמ"ח, נהגנו לישון מתחת לענפי עצי הזית בגליל.

לכן מובן מאליו כי לבי נחמץ כאשר נעקרים עצי הזית בשומרון, בשם הביטחון (כאילו) אבל בשם הבצע (למעשה). אם זו אהבת הארץ, אז נוכל לומר כי: "ישמרני האל מאוהביו - משונאיי אשמר בעצמי". דווקא הודות לישראלי המטייל, "גילינו" מחדש את הקסם של תוצרת כרמי הגפן והזית. בימינו הם מתפשטים בכל רחבי הארץ ואפילו בנגב הדרומי הצחיח, היתה עדנה לענפים אלו ועד נאות סמדר, יהל ואילות, כבר הגיעו.

אמנם חובתנו היא לטעת בכל ימות השנה, אבל על אחת כמה וכמה ביום ט"ו שבט. תבוא הברכה על הנוטעים וכלל שנרבה בנטיעות - הרי זה משובח.

אמנם הננו מצויים בעיצומו של החורף הקר, אבל הלוח העברי מראה לנו כי אסור להתיימשך וכי אוטוטו מגיע חג האילנות, הלא הוא החמישה עשר לחודש שבט, חג שמסמל את התחלת ההתחדשות השנתית ואשר סימלה הבולט היא פריחת השקדיות, מראה מרהיב עין וחגיגה לנשמה.

ביום זה השתרש בארצנו המתחדשת המנהג המלבב של נטיעות עצים, ביערות, בגנים ובשדרות. אעיד על עצמי כי אפילו אחרי שנים כה רבות של אירועי ט"ו שבט, אני חוזר ומתרגש בכל שנה מחדש. אולי זה הודות לעובדה כי זה היה יום הולדתו הרשמי של האבא הפרטי שלי, משה, אשר נולד ברוסיה הלבנה לפני 115 שנים ואשר הגיע לארץ לפני קרוב לתשעים שנה, ומאז ועד שנותיו האחרונות הספיק לטעת מספר עצום של עצים. וכדרכו של בן נאמן, הלכתי בדרכיו ונטעתי עצים רבים היכן שרק ניתן, משארם-א-שייך בדרום סיני ועד חניתה ואילון אשר בגבול הצפון.

באחד הצווים אשר הוטלו על עם ישראל מטעם רבש"ע באמצעות משה רבנו, נאמר במפורש: "וכי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ תחילה", ואכן הפכו אבותינו מערב רב של שבטי רועים לעם חקלאי מפותח.

גם החגים הגדולים והעלייה לרגל לירושלים, התפתחו ועוצבו בהתאמה לעונות השנה. במקורות מתייחסים רבות לשבעת המינים, ולא בכדי. הזית והגפן הישראליים פשטו ברחבי אגן ים התיכון והננו נמנים - יחד עם קפריסין וגיאורגיה - על המקורות של תרבות היין בארצות כמו איטליה, צרפת וספרד.

הזית נפוץ בסוריה ולבנון אשר בשכנותנו, ומכאן עשה את דרכו ליוון, איטליה וספרד. ההתפשטות הגדולה הזו רשומה לזכות הפיניקים, תושבי צור וצידון ההיסטוריות, שאותם ניתן להגדיר כחלוצי השייט למרחקים. המשיכו במלאכה זו רומאים, אשר איחדו את כל אגן ים התיכון תחת כנפיה של

עיט הצפרדעים שעל ראש האשל הבחין ראשון בלנד-קרזר המתגנבת מאחורי הרפת של אילות. זהוב מטאלי, ציין לעצמו. הטלסקופ "לייקה" על חלון הנהג מתאים אמנם לפרטים בוגרים, אבל המשקפת על צווארו של בן האנוש מגודל הזיפים (זן מזרח-אירופי) והמצלמות החובבניות הזרוקות במושב הסמוך, מאפיינות דווקא צפרים בחורף ראשון, כאלה שעדיין לא צימחו נוצות של מקצוענים בוגרים. בהתחשב בכך שנדידת הצפרים הגרמנים לאזור לא צפויה לפני אמצע מרס - אז הם משתרכים בתרמיקות אדירות על שרידי הכביש הישן - סיכם לעצמו העיט. אפשר להניח בביטחון רב שמדובר בפרט חולף, עובר אורח מצוי למדי, שהזדמן לכאן ממושבת הקינון הגדולה, המונה מאות אלפי פרטים, בתל אביב.

עיט הצפרדעים היטיב להגדיר. החובבן היומרי בלנד-קרזר הייתי אני. בהתקרב משבר גיל הארבעים, אימצתי, בין יתר התחביבים המוזרים, גם את הצפרות. אבל בניגוד לשאר השגעונות החדשים, שבהם אני טירון מוחלט, בציפורים חשבתי שיש לי פור. אחרי הכל, הייתי ילד טבע מהזן הבלתי נסבל: יושב במושב האחורי של האוטו של אבא וסופר ציפורים נודדות. בקול רם. כל ציפור וציפור על חוטי החשמל בין חיפה לתל אביב אוזכרה בשמה המלא. כחל. כחל. תור צווארון. שרקק מצוי. כחל. עורב אפור. פרפור עקוד. צוצלת.

בצר להם שלחו אותי הוריי בכל חופש לבת דודה בקיבוץ סמר, להציק למבוגרים אחרים ולחזות בנדידת העיטים הגדולים והמתנדבות הדניות. ולסמר אני חוזר עכשיו. דברים השתנו כאן ב-20 שנות הפגרה שלקחתי לעצמי מצפרות. הדניות חלפו. במקומן הגיעו מינים פולשים שאינם מופיעים במגדיר הציפורים, כמו "כסופי מקור הודים" (פינקים זעירים המתלהקים בעשרותיהם), אם זה מנחם מישהו.

התחביב עצמו התמקצע להחריד. פורומים באינטרנט מעבירים מודיעין על כל גיבתון גמד במטעי התמרים, ומרכזי צפרות על שמאל ועל ימין. אבל הבונוס העיקרי הוא הביוב. צפרות, זה עוד דבר שפספסתי לגמרי בילדותי, היא עסק די מסריח. חושבים לצאת לטבע וגומרים בברכת חימצון או בשפכי הרפתות. ותודה לאל, יש הרבה ביוב פה בערבה. עשיתם לא מעט קורמורנים מאושרים.

ויכוח קצר בפולנית

אחרי יומיים של הונדלים סביב הפלמינגואים בברכות המלח ע"ש שמואל דנקר, איש המלח או משהו כזה, משתללת עליי תחושה מוזרה שהאקשן האמיתי לא נמצא כאן, אלא איפשהו מעבר לכתף. שכל הנדירים והנדירות חוגגים בלעדי באיזה לוקיישן סודי, שרק ציפורים וצפרים

פלמי

זה בשביל תיירים

"היה לנו להספיק סבכי מדבר ועפרוני חכלילי בדיונה של סמר, זרעית קטנה ביטבתה, שעיר משורטט בין ענפי השיטים היבשים בנחל קטורה, חצוצרנים שחורי מקור על העץ הקבוע שלהם ליד עין עברונה, קטות הודיות בביוב של אילות..." שחר אלטרמן, עיתונאי מתל אביב וצפר חובב, בילה באזורנו כמה ימים מאושרים בחיפוש קדחתני אחרי ציפורים שנראות כמו נחליאלים ודרורים - אבל הן לא

אמיתיים שמעו עליו, והוא בטח קרוב באופן מעליב. אחרי הכל, פלמינגו זה יפה מאוד, אבל זה לתיירים. ואז, אחרי שלוש שיחות טלפון קצרות ונואשות לאיש הכי עסוק בערבה, אני מצליח סופסוף לקבוע עם נועם וייס.

"תגיד, שאלתי את נועם, מה הציפור הכי נשכנית שיצא לך ללכוד ולטבע? אנפות, הוא אמר אחרי הרהור של רגע. הן מכוונות את המקור לעיניים. היה מטבע גרמני שמת ככה לא מזמן. האנפה ניקרה לו ישר למוח, דרך העין"

וייס היה ברור בחברת חיתום תל אביבית. באוניברסיטה הוא בכלל למד הלכה איסלאמית וחלם להיות צוער של משרד החוץ. בזמנו החופשי הוא גם ראש איגוד המשפחות האומנות בישראל ואב לשלושה ילדים משל עצמו. לפני שלוש שנים, משהו דחק בו לחזור לתחביב הילדות שלו - הצפרות. ההתמכרות היתה מהירה ואנושה. בהתחלה הלכו השבתות, אחר כך הבקרים באמצע השבוע, ובסוף כל דקה פנויה. לפני פחות משנה הוא לקח את אשתו והילדים לשכונה הצהובה, המגודרת והמשונה למראה בבאר אורה, והפך לצפר הראשי של מרכז הצפרות המקסים באילת, זה שמציל מדי שנה מיליוני ציפורים נודדות, אבל נאבק על חייו שלו מול תקציב הולך ומידלדל. נועם וייס, אלוהים אדירים, הוא מה שיצא ממני אם יתנו לי לעשות מה שאני באמת רוצה. אחרי שעזרתי לו להבריח שני דרורים וחצי

עיט צפרדעים מתבודד ליד אילות

לתוך מלכודות הטיבוע במרכז הצפרות ("באביב תפסנו כאן 1,000 ציפורים בבוקר, אבל עכשיו יש"), התרצה וייס והבטיח לפנות לי את המשך היום. מרוב תיירים ובירוקרטיה, הוא נאנח, בקושי היה לי זמן בתקופה האחרונה לצאת לצפר קצת בעצמי וזה יכול להיות נחמד. אחרי ויכוח קצר בפולנית הוא אפילו הסכים שאשכור אותו כמדריך בכסף מלא, תרומתי הצנועה למרכז ודרך בדוקה להבטיח שלא יפריעו לנו קרציות.

אבל אלה לא ויתרו. שני אוטובוסים מלאים בגימלאי משרד החוץ נחתו במרכז הצפרות, בשנייה שיצאנו לדרך. מסתבר שההוא מהאתר של מקורות היה חולה ולגימלאים פתאום התפנתה שעה להרוג באילת. לא כלכלי לדחות חלטה כזאת, מה גם שלוייס יש חשבון לא סגור עם משרד החוץ מאז שלא קיבלו אותו לקורס צוערים והעדיפו את הבנים של הסמנכ"לים, וזו ההזדמנות להרצות להם על מסלולי נדידה וקידום.

ב-12 צהריים, כדי לרזר עניינים, עוד קיפלתי חולצות טריקו ורודות עם הדפס כעור של פלמינגו בשביל הנכדה של פנינה

נרגו

צילומים: שחר אלתרמן

זוג בזים מצויים בשטחי החקלאות של אליפז

מדסק מזרח אירופה, וספרתי את השניות עד ליציאה המיוחלת לשטח. החיים גוררים אותך למצבים משונים מזה, אני מניח. 30 שקל גברת, מצטער, אין את זה בצהוב באקסטרה סמול.

רק נועם, אני והתחביב המטופש

ב-12 וחצי טסנו משם. שמש דצמבר שוקעת בארבע וחצי והיה לנו להספיק סבכי מדבר ועפרוני חכלילי בדיונה של סמר, זרעית קטנה ביטבתה, שעיר משורטט בין ענפי השיטים היבשים בנחל קטורה, חצוצרנים שחורי מקור על העץ הקבוע שלהם ליד עין עברונה, קטות הודיות בביוב של אילות וארוחת צהריים איפשרוהו בדרך. מזל שהבאתי תמרים.

סבכי המדבר הוא הציפור הנדירה והחמודה ביותר שלא תראו לעולם, ואם תראו לא תזהו. גוש נוצות אפור וזעיר, בטנו לבנה כמעט וזנבו, סימן הזיהוי העיקרי שלו, מרמז על כתמתמות חלודית מסויימת כשהוא מתרצה ומנענע אותו רגע לפני שהוא נבלע בשיח הקרוב.

המשך בעמוד הבא

"ילד טבע מהזן הבלתי נסבל". אלתרמן במופע חורף

זה בשביל תיירים

המשך מעמוד קודם

בניגוד לאחיו הפושט, הסבכי שחור הראש, סבכי המדבר שומר על דממת אלחוט ולא מטרטט כמו מכונת ירייה קטנה וחשמלית ("טרר-טרר-טרר-טרר" או "טו-טררו טו-טררו טו-טררו טו-טררו") בלשון המגדיר ומסגיר את מיקומו. ראית, ראית. לא ראית, סימן שאתה בסיוור בתשלום.

וייס התפדח. העיתונאי מתל אביב הרי שילם כמו שני אנשים, וגם הבטיח אולי לכתוב, והסבכי יימח שמו נעלם מהדיונה. גם האלימון והעפרוני החכלילי, שחולקים איתו בשוטף את הנוף הבתולי והמרגש כל כך, לא טרחו להראות קצה אברה ולהציל את המצב. היינו שם רק הוא, אני והתחביב המטופש שלנו. לא נורא נועם, ניחמתי

אותו, לפחות ראינו את הנמלים הכסופות שיש רק פה בדיונה. עזוב, הוא סינן, אין זמן, בוא ניסע לשדה העגול של יטבתה. השדה העגול של יטבתה הוא המקום שבו מגדלים את השוקו. מי הקולחין הקולחים ממחוגת ההשקייה הענקית, מצמיחים את הדשא שמאכיל את הפרות שנותנות את החלב שהופך לשוקו יטבתה שהופך לפרסומת. לשדה הזה מביאים צפרים שהתנהגו יפה כדי לראות פיפיונים וזרעיות - ציפורי שיר שנראות כמו דרורים ונחליאלים בעין בלתי מזוינת, ואילו במשקפת הן עדיין נראות כמו נחליאלים ודרורים. בשדה העגול של יטבתה גיליתי שאין לי שום סיכוי מול נועם וייס.

הקטות מצטרפות לחרם

כי כשנועם וייס אמר שהולכים לראות ציפורים, הוא לא אמר כלום על לשמוע. בשדה העגול התברר לי שהדרך הקלה והבטוחה ביותר להבחין בין פיפיון מים לפיפיון שדות ובין שניהם לפיפיון אדום הגרון, שגרוננו בכלל לא אדום בחורף, היא להסתובב בשדה ופשוט להקשיב להם. זוגם הדרך להבחין בין עלווית החורף ההמונית לבין אחותה התאומה הנדירה ביותר, העלווית צהובת הגבות (אם כי בעניין ההבחנה על סמך הקול בינה לבין העלווית לבנת הגבות, הנדירה לא פחות, ניטש עד היום קרב מכוער מאוד, כולל עלבונות אישיים ארסיים, בין בכירי צפרינו).

אז הסתובבנו שם בתוך העשב הירוק והבוץ, והקשבנו ללהקות הקטנות שהברחנו. "פסססססס-פסססססס", הנה פיפיון מים. "סבו-סבו-סבו-סבו", הנה פיפיונים אדומי גרון. ומה זה ה"ססיוויט" המיסטורי

הזה, שאלתי. אה, זה? סתם נחליאלי. השמש נטתה לשקוע. שלוש זרעיות קטנות, נדירות וחרישיות למדי, הצילו לנועם וייס קצת מהאגו שהסבכי הנעלם ניקר. היום שלנו עמד להיגמר, ועוד לא ראינו כלום. במהירות לא חוקית שעטנו לבאר אורה, חטפנו טייק-אווי חם ואורגני מהבית של וייס, לקול מחאות אשתו שלא הבינה למה האורח לא יושב לאכול כמו בנאדם, וטסנו שוב עם אור אחרון לבריכת החימצון של אילות, לעשות אמבוש לקטות ההודיות שאמורות לרדת לשם מדי ערב לשתות, פונקט באותה נקודה. ישבנו שם בג'יפ, חולקים מזלג ואפונה עם עוף, כן, עוף, מדברים על החיים עד שהתרנגולות דה-לוקס האלה יואילו לנחות. תגיד, שאלתי את נועם, מה הציפור הכי נשכנית שיצא לך ללכוד ולטבע? אנפות, הוא אמר אחרי הרהור של רגע. הן מכוונות את המקור לעיניים. היה צפר גרמני שמת ככה לא מזמן. האנפה ניקרה לו ישר למוח, דרך העין. ליבנית גדולה, אני חושב שזאת היתה.

הקטות לא באו. גם הן השתתפו בחרם. לא נורא, שילחתי את וייס לחופשי, היה לי יום מדהים גם ככה. ובאמת היה.

למחרת בשש בבוקר, בדרך הביתה למרכז, עברתי עוד פעם בדיונה. חצי שעה שוטטתי שם, מתפעל מהשקט, מהיופי הזה שאתם שומרים לעצמכם כאן מאחורי התמרים. על עץ אשל קטן בדרך לאוטו, חיכתה לי ציפור קטנה, גוש נוצות אפור זערורי, עם בטן לבנה כמעט וזנב כתמתם חלודי, סימן הזיהוי העיקרי שלה, מתנועע מעלה מטה. עמדה על ענף ולא השמיעה קול.

שחר אלטרמן, דצמבר 2006

חצי מיליארד ציפורים בשנה

המרכז הבינלאומי לצפרות נמצא על אחד מצומתי הנדידה החשובים בעולם. נועם וייס מסביר למה אילת כל כך חשובה.

כולם יודעים שהאזור שלנו מתייחד בכמות הציפורים ובמגוון המינים שחולפים כאן, אבל כשנועם וייס מסביר את זה, התמונה נראית ברורה יותר - וגם קצת יותר מדאיגה. מפרץ אילת הוא אחד מצומתי הנדידה החשובים בעולם ותחנה קריטית במסען של הציפורים מאפריקה לאסיה ואירופה - ובחזרה. מדרום למפרץ משתרעת רצועה מדברית של בין 2,000 ל-3,000 ק"מ (תלוי בעונה) ובה מעט מאוד מזון ומים. עד להקמתה של העיר, נהנו הציפורים משפעה של חרקים שגדשו את צמחי המלחה שהשתרעה פעם משדה התעופה, ועד בריכות המלח ומפעל האצות. בית גידול זה הושמד, למעשה, עם הפיתוח הנמרץ, ונתרו בצפנו אחוזים בודדים - במרכז הצפרות. כאן נשתלו עצים שתפקידם לאפשר ביוטופ חלופי לזה שנעלם.

וכשקילבתי את ההצעה לעבוד כאן - לא יכולתי לסרב", מספר וייס. "בצד הטיבוע אני מקבל אנשים להרצאות על המרכז ועל המחקרים שמתנהלים כאן. אחרי הצהריים אני לוקח צפרים לסיוורים. במקביל אני מלמד בביה"ס מעלה שחרות את חוג 'הזואולוגים הצעירים'. אני מת עליהם, הם חבר'ה נהדרים". וחוף מזה הוא מבצע פעולות של חינוך סביבתי-קהילתי באילת ומדי פעם גם בכללות בקיבוצים. רק תזמינו.

ייב גולן

לדברי וייס, מתרחבת רצועת היובש מדי שנה בכ-5 ק"מ, בשל תהליכי המידבור העולמיים. ככה ש"המקפצה של מפרץ אילת", שבה מצטיידות הציפורים לפני (ובעיקר אחרי) המסע - הופכת להיות קריטית בחשיבותה. המרכז הבינלאומי לצפרות הוא עמותה ששותפים בה רשות הטבע והגנים הלאומיים, קק"ל, עיריית אילת, החברה הממשלתית לתיירות ואוניברסיטת בן-גוריון. בראש המרכז עומד ד"ר ראובן יוסף ובסך הכל מועסקים בו ארבעה אנשים. וייס מתחיל את היום שלו בלכידת ציפורים וטיבוען. 90 אחוזים מהציפורים המטובעות הן כאלה שטובעו כאן בעבר. עשרת האחוזים הנותרים הם ציפורים שמטובעות בארצות הים - רוסיה, פינלנד, שבדיה, טורקיה, פולין ועוד. כשנתפסת ציפור כזו, מועבר המידע עליה (בהתרגשות!) למרכז הלאומי לטיבוע, ומשם למרכז העולמי בלונדון, ומשם למרכז הלאומי במדינה שבה טובעה הציפור. עם הדוא"ל הכל קורה מהר יחסית. "אילת היא המקום הכי מעניין לציפורים, לדעתי, בכל אירופה והמזרח התיכון,

"אמא" לארבעה פליטים סודנים

המפגש עם הסודנים הוא חוויה מיוחדת עבורי. נוצרים בינינו קשרים חמים ואני אסירת תודה להם על האמון שהם נותנים בי וביטבתה. אבל יש לזכור שלמרות הכל יטבתה עבורם היא כלא. בתנאים טובים מאוד, אבל עדיין כלא

גורדין גם העברית שלהם משתפרת משבוע לשבוע.

המפגש עם הסודנים (שעל פי תנאי ההסכם עם יטבתה איני יכולה לפרט עליהם יותר) הוא חוויה מיוחדת עבורי. נוצרים בינינו קשרים חמים ואני אסירת תודה להם על האמון שהם נותנים בי וביטבתה.

יש לזכור שלמרות הכל, יטבתה עבורם היא כלא. בתנאים טובים מאוד אבל עדיין כלא. יש לקוות שבמהרה יוסדר מעמדם בארץ עד בוא היום שבו יוכלו לשוב לארצם ולמשפחותיהם.

"מוקד סיוע לעובדים זרים" פועל להגנה על זכויותיהם של מהגרי העבודה ושל קורבנות סחר בנשים בישראל באמצעות עזרה פרטנית, סנגור ומתן סיוע הומניטרי; פעילות לשינוי מדיניות הממשלה וכן, הגברת מודעות הציבור. המוקד אינו מקבל סיוע ממשלתי וממומן על ידי קרנות ותורמים פרטיים. במוקד פעילים כמאה מתנדבים. אני מזמינה את הקוראים להיכנס לאתר האינטרנט של העמותה, להתרשם מהעבודה החשובה והטובה שהם עושים ואולי גם להתנדב.

www.hotline.org.il

טל גולדמן, יטבתה

של הפליטים. בעקבות עתירה זו הוחלט על שחרורם של הפליטים בתנאים מגבילים. בית הדין הסכים לאפשר את שחרורם לקיבוצים ומושבים כחלופת מעצר.

לפני כחמישה חודשים פנתה סיגל רוזן מהמוקד לסיוע לעובדים זרים, לקיבוץ יטבתה בבקשה לקבל למשמורת חוקית קבוצה קטנה של פליטים. כך מצאתי עצמי "אמא" לארבעה פליטים סודנים.

השניים הראשונים הגיעו לכאן בסוף חודש אוגוסט. צריך לזכור שאלה הם ברובם אנשים שהגיעו לישראל ללא תעודות זהות, מה שמקשה על מערכת המשפט לאפשר את שחרורם. המתנו כשלושה חודשים עד להגעתו של האחרון מהארבעה.

את סיפוריהם האישיים אני מכירה בעיקר מפסיקת השופטת שאישרה את שחרורם. במשך הזמן, כל אחד מהם שיתף אותי במעט מהפרטים של סיפור חייו. אני מאוד תמימה. הופתעתי מסיפוריהם הקשים והעצובים אבל עוד יותר הופתעתי שלמרות עברם הקשה הם אינם אנשים מרירים.

ארבעת חברי הקבוצה נקלטו היטב ביטבתה. מעגלי ההיכרות מתרחבים, ובעזרתה של רחל

איני בקיאה מספיק בכדי לפרט על מלחמת האזרחים המתחוללת בסודן למעלה מעשרים שנה או על רצח העם המתרחש בדרכו. על כך תוכלו לקרוא בעיתונות או באינטרנט.

לישראל הגיעו בשנתיים האחרונות כשלוש מאות פליטים סודנים שהבריחו את הגבול ממצרים לישראל. רבים ניצולים מרצח העם מאזור דרפור בסודן, וחלקם נוצרים אדוקים מדרום סודן אשר נרדפו ועונו על ידי הרשויות בסודן. הפליטים והניצולים הגיעו לישראל לבקש מקלט ולבנות לעצמם חיים חדשים.

הפליטים הוחזקו ומוחזקים בבתי הכלא הישראליים על היותם מסתננים לישראל אבל גם משום שמדינת ישראל אינה יודעת מה לעשות בהם. כמסתננים מארץ אויב הם נחשבים לאיום. הפליטים מוחזקים במעצר עד שתמצא מדינה שלישייה שתהיה מוכנה לקלוט אותם. הליך זה יכול לקחת עוד שנים ארוכות, ובינתיים ישנם אנשים במעצר יותר משנתיים כשכל פשעם הוא ניסיונם למלט נפשם.

"המוקד לסיוע לעובדים זרים" (ראו להלן) נותן ייצוג משפטי לפליטים הסודנים.

בחודש אפריל 2006 הוגשה מטעם המוקד עתירה לבג"ץ, ובה מחו על נסיבות מעצרים

בשלוש השנים האחרונות רצחו מיליציות הגינג'אוויז, שאנשיהן ערבים מוסלמים, בין 200 ל-400 אלף איש בחבל דרפור, הנוצרי ברובו. כל זאת בעידודה של ממשלת סודן. כשני מיליון איש נעקרו מבתייהם. ואיפה אנחנו בתמונה?

גרסה מדברית ל"לילות ההורדה" של המעפילים? צילום: מאיר אזולאי, "ידיעות אחרונות"

למנוע את שחרורם, כולאת אותם ישראל באמצעות "חוק ההסתננות".

מצד שני, ישראל חתומה על אמנת ז'נבה, הקובעת שפליט שבורח ממדינה שבה יש חשש לחייו ומבקש מקלט במדינה אחרת - אסור לגרשו, גם אם הגיע בדרך לא חוקית. וכך נתקעו הפליטים בין המחוייבות המוסרית לבין המצב הרגיש בארץ, כשהגמוניה של רשויות הביטחון, מקשה גישה הומניטרית אליהם.

המעט שאפשר לעשות במצב הזה, הוא מה שעושים אנשי אילות (שם נמצאים 18 סודנים) ויטבתה.

התמונות של מאיר אזולאי, צלם "ידיעות אחרונות", מנציחות את המראות כפי שהיינו רוצים לזכורם: החייל הישראלי הגיבור, חמוש עד סנטרו, סועד את הפליטים ומציל אותם מגורלם. והרי רק לפני 60 שנה כל זה היה הפוך: אנחנו היינו חסרי הישע שהתפללו אל טוב לבם של לובשי המדים. אלא שמתחת לקפלסט, ככל הנראה, עדיין רוחשות החרדות והפרנויה.

ניב גולן

אם אתם לוקחים מוקדם בבוקר את המאזדה ממגרש החניה ונוסעים בה דרומה, דרך טאבה אל סיני, זה עניין של יומיים נסיעה תיאורטית, כולל הפסקות סבירות, ואתם בסודן. במדינה מתרחש טבח עם שמוגדר על ידי האו"ם כאסון ההומניטרי החמור בעולם.

בשלוש השנים האחרונות רצחו מיליציות הגינג'אוויז, שאנשיהן ערבים מוסלמים, בין 200 ל-400 אלף אפריקאים בחבל דרפור, הנוצרי ברובו. כל זאת בעידודה של ממשלת סודן, כש"העולם" אינו נוקף אצבע. כשני מיליון איש מדרפור בלבד נעקרו מבתייהם.

גם אצלנו אין עניין בשואת דרפור. אנחנו עוד עסוקים בשואה שלנו. כ-280 מבקשי מקלט מסודן, הגיעו בשנתיים האחרונות לישראל דרך מצרים ונעצרו בגבול. לכולם, כך מציין נציב העליון לפליטים של האו"ם בישראל, מיקי בבלי, נשקפת סכנה כפולה בסודן - הן בשל רצח העם המתנהל שם והן בשל העובדה שביקשו כאן מקלט. כמאתיים מתוכם עדיין בכלא, ועל מנת

יד שניה במעמקי האדמה

כולם מרוצים: גם מי שרוצה להיפטר מציוד מיותר, גם מי שמעוניין לרכוש משהו במצב טוב ובמחיר מצחיק - וגם בית החולים יוספטל באילת, שכל ההכנסות מחנות היד השניה של קרולין ביטבתה מוזרמות אליו. מי אמר "פטיפון" ולא קיבל?

והכל בהתנדבות. קרולין על רקע מחלקת כלי הבית

מזה כשנה פועלת ביטבתה, עמוק עמוק מתחת לחדר האוכל, חנות יד שניה. בסיועה של רוזה היטמן, פתחה קרולין כהן מקום שמאפשר להיפטר מפריטים במצב טוב שכבר אין להם שימוש בבית - ומצד שני לרכוש ציוד במחירים נמוכים. כל ההכנסות מועברות לבית החולים יוספטל באילת. ב-2006 הרוויחה החנות 7,500 ש"ח, אשר יוענקו, ככל הנראה, למחלקת הילדים.

הרעיון לפתיחת החנות צמח מהפשפשוך, שאותו ארגנה קרולין מדי סוכות. אחר כך נמצא מקום, נמצא זמן והחנות נפתחה לקהל המקומי בקיבוץ. בין השאר יש כאן כלי בית, רהיטים, משחקי ילדים, צעצועים, בגדים, נעליים ותיקים. "מלבד מחשבים וחלקי המחשב אני מוכרת כאן הכל", אומרת קרולין. החנות פתוחה מדי שבת ואפשר גם לתאם ביקור מיוחד בטלפון.

"המחירים אצלנו פשוט מצחיקים", היא מספרת. "אני מוכנה לקבל פריטים במצב טוב לדוגמה: צלחות לא שבורות, טייפ שעובד, בגד לא קרוע - וללא מספר כביסה! - משחקים וכו'. חשוב לי לא לומר מהיכן הגיעה התרומה, לכן אני מקפידה על אנונימיות התורמים. שעות העבודה כאן בחנות ניתנות בהתנדבות גם על ידי וגם על ידי שותפתי, רוזה.

"ואיך זה עובד? אני מקבלת קרטון עם פריטים שהסתיים שימושם בבית. אני ממיינת אותו על פי הצרכים שידועים לי. 'כוללת' אחת הצליחה לצייד את עצמה במעט מאוד כסף והפריטים שנקנו אז משמשים את הילדים עד היום. חלק הולך לגנים, למחסן תחפושות, ומה שנשאר עולה על המדפים. דברים שלא מתאימים

אז קדימה, לרשותכם עומד פרויקט יפהפה, ואתם יכולים להיות גם מהצד שנותן, וגם מהצד שמקבל. כאמור, החנות ממוקמת במקלט שמתחת לחדר האוכל ביטבתה. הטלפון בחנות 6357219, וכמו כן אפשר להשיג את קרולין בנייד 9798127-054

טלי אלון

למכירה, הולכים לנזקקים". החנות מעוצבת באופן שמקל מאוד להסתובב בה: מדפים מרווחים, אזור של צעצועים, מדפים עם כלי בית, בגדים ופינת מדידה - כמו חנות מן המניין. מי שרכש דבר מה וגילה שאינו תקין, מוזמן להחזירו לחנות ולקבל דבר מה אחר באותה עלות. כאן המקום לציין כי התשלום מתבצע אך ורק במזומן.

ערב הוקרה

הנר מוזמנות לאירוע השנתי למתנדבות חבל אילות לשנת 7-2006

האירוע יתקיים במפעל ערדום תמרים

ביום שלישי 06.02.2007

בין השעות 17:00-19:00

בתוכנית: ארוחה קלה, תוכנית עשירה ומלאה בהפתעות, חלוקת ש"ל למתנדבים/ות

בראש המועצה - מר אודי גת

המפקחת המחוזית של היחידה להתנדבות-במשרד הרווחה - הגב' רוחמה נגר

מנהלת המח' לשירותים חברתיים - הגב' שרי ניצן

משתתפים: אסא גלבר, נאוכלאג

הסעות מאורגנות מכל היישובים

חשוב- להצטייד בלבוש חם

"מנניכיס אא נשנו בננינו..."

משרד הרווחה

ערדום מפעלים אזרחיים חבל אילות

מתנ"ס חבל אילות

פסגות "השביל ישראל" מגן וזה אילת 2007

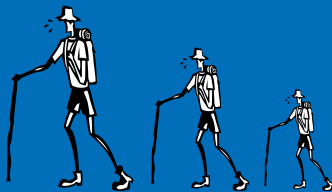
לזכרו של אלעד דן

קצת על מה שכבר עשינו:

יצאנו לדרך בחג סוכות האחרון כאשר המטרה היתה ללכת שישה ימים ראשונים השביל ישראל כחלק מפרויקט של בי"ס "מעלה שחרות" להליכה בכל השביל במשך שש שנים. לאחר נסיעה מפרכת יצאנו לדרך מבית אוסישקין הסמוך לקיבוץ דן - דרומה. בתחילה עלו בחבורה חששות ממרחק ההליכה הרב, 20 ק"מ ביום, ומהימים הרבים שאנו עתידים ללכת. ככל שחלפו הימים והקילומטרים, גילינו שכולם, צעירים ומבוגרים, עומדים במשימה ללא בעיות מיוחדות. ככל שהתקדמנו במסלול, נהיו האווירה בקבוצה וכן הנופים יפים ומוצלחים יותר, ודאי לאור העובדה שבסוף (ובמהלך) כל יום חיכו לנו אנשי מנהלה מפנקים עם ארוחות גורמה עשירות שעוד לא נראו בשטח!

לאחר ארבעה ימי הליכה, הפתיע אותנו דבר שקורה לעתים בצפון ועונה לשם גשם. בתחילה הוא הרטיב אותנו בלילה אך אנחנו החלטנו שקצת מים לא מפחידים וממשיכים לצעוד. בהמשך היום המשיך הגשם לזעוף ונאלצנו לקצר את הטיול ביום ולשוב הביתה - עייפים, מאוכזבים מהקיצור, אך מרוצים מהצלחת הטיול עד כה ומחוויות הגשם שאינן דבר של מה בכך בשביל אנשי הדרום. לאור ההצלחה ודרישת המטיילים, אנחנו יוצאים לעוד קטע הליכה כבר השנה על מנת להשלים את החסר ולהתקדם עוד מעט דרומה לכיוון הגליל התחתון. הרי הגליל העליון יפנו אם כן את מקומם לגבעות של הגליל התחתון.

לפניכם המסלול המתוכנן לטיול הבא שיתקיים לאחר חג הפסח ויהיה כ-3 ימים בסופשבוע.

12-14.4.07

רשמו ביומן זה התאריך לטיול הבא

יום שלישי:

נקודת התחלה: מעלה אלות.
נקודת סיום: הר תבור.
מרחק: 19.5 ק"מ
ומה יש בדרך - חוץ מהתבור: על הבוקר נטפס את מעלה אלות ונזכה, שוב, לתצפית מדהימה על הכנרת, רק מכיוון אחר. לאחר מכן נלך על רמת סירין ונבקר בכמה מעיינות חביבים בהם נוכל גם לרחוץ! נעבור ליד הישובים כפר קיש, גזית ומסחה. לקינוח - טיפוס לא קל על התבור - ולאחר מנוחה על הפסגה נרד למטה ושם יסתיים מסלולנו לעת עתה.

יום שני:

נקודת התחלה: תחנת כיבוי אש בטבריה עילית.
נקודת סיום: מעלה אלות.
מרחק: 18 ק"מ.
ומה יש לנו בדרך: בתחנת הכיבוי בטבריה עילית סיימנו את טיולנו הקודם ולכן שם גם נתחיל את הטיול הקרוב! בתחילה נחצה את טבריה - דבר מוזר ללכת בטיול באמצע עיר אבל שם עובר השביל. לאחר היציאה מטבריה נתחיל לרדת מרכס פורייה לכיוון המושבה כנרת, כאשר לאורך הדרך אנחנו הולכים על דרכי נוף הצופות על האגם.
משם נרד לכיוון הירדנית ונהנה מרחצה נהדרת במימי הכנרת ונמשיך דרך נחל אלות עד למרגלות מעלה אלות, שם נעצור למנוחת לילה.

היום הראשון: היום הזה כבר היה בתכנון אך לא בוצע בשל גשם ואנו משלימים אותו!

נקודת התחלה: חניון הפיתול.
נקודת סיום: צומת חמאם - סוף נחל עמוד.
מרחק: 22 ק"מ.

ומה יש בנחל עמוד: אז נתחיל את הבוקר בעין יקים - ברחצה נהדרת ומשם נמשיך בצל עצי דולב לכיוון ברכות שכווי, שם שוב נתרחץ... ואז נגלה בנחל עמוד הפתעה: עצי תות ולאחר מכן עוד ברכות של עין סתר. ונמשיך בנחל ולאחר שנעבור את הכביש נגיע לבסוף לעמוד המפורסם ולמערות האדם הקדמון. ומשם... עוד קצת הליכה עד שפך הנחל לכנרת - שם נישן ושוב (מוטיב חוזר) נתרחץ.
אין ספק שזהו יום מדהים לאורך אחד הנחלים היפים בצפון.

המשרד להגנת הסביבה
وزارة حماية البيئة
Ministry of Environmental Protection
שלום עם הסביבה

לפרטים נוספים:

קרן ספיר - חינוך סביבתי - 054-9799128
ג'ופיס - נוער וצעירים - 052-5518904
רונית דבאוי - נוער וצעירים - 054-9799129

זאת תהיה מדינה שבין חיפה לתל אביב וירושלים. זהו בזבוז. אתם לא יכולים להרשות זאת לעצמכם, אנחנו לא יכולים להרשות זאת לעצמנו.

"אחרי תקופה של נסיגות, אתם צריכים תחושה של פיתוח והתרחבות. ואנחנו לא צריכים להתפתח לשום מקום, זולת מה שנמצא ממילא ברשותנו - וזהו הנגב".

מה הם הכיוונים שאתם פועלים בהם באזורנו?

"ההתיישבות בערבה, משנות החמישים ועד היום, התבססה על חקלאות. אבל היום רוב הצעירים אינם נשארים פה. אפשר לעבד את השדות והמטעים עם פחות אנשים מאשר בעבר - אבל אי אפשר לחיות עם פחות אנשים. יש צורך במסה מסויימת שתאפשר תנאי חיים טובים. צריך להביא לכאן צעירים, והם לא יגיעו כדי להיות חקלאים.

"כיוון הפיתוח העדכני צריך להיות, אם כן, בתיירות. יש יוזמות כאלו ברוב הקיבוצים, ואנחנו צריכים לראות כיצד אנחנו מאחדים את מה שמתרחש בתחום זה ביהל, לוטן, קטורה וכן הלאה עד תמנע, כדי ליצור כאן תעשיית תיירות שיש בה ברכה גדולה.

"אחד הפרוייקטים הגדולים שאנחנו שותפים בו הוא 'שביל האופניים', אבל זה לא סתם עוד שביל לאופניים, אלא תפיסה שלמה: יש אוטובוס שלוקח אותך מאילת, ואתה שוכר אופניים ליום. אתה יכול להתחיל ביהל להמשיך דרך לוטן לקטורה, גרופית, יטבתה, חי-בר ועד פארק תמנע - ובדרך לעבור בין

כל האטרקציות התיירותיות המגוונות באזור. בצדו של השביל עומדים לרשותך קיוסקים וכו'. זהו מנוע כלכלי לאזור כולו. "עד כה השקענו בתמנע לבדה חמישה מיליון דולר, באגם ובאטרקציות השונות. 26 אחוזים מהתיירים באילת מגיעים במכוניות. כלומר, 74 אחוזים נופשים בעיר ללא מכונית לרשותם. אנחנו צריכים למצוא דרך להביא אותם לתמנע. למה יש באילת פארקי מים? הרי יש להם חוף. מפני שהתיירים אינם רוצים רק לשבת על החוף. הם רוצים הרפתקאות נוספות. לכן שביל האופניים הוא מהלך הגיוני, לכן פארק תמנע הוא כיוון מתבקש. אתה מוצא יהלום במדבר והופך אותו למנוע כלכלי".

אתה מרוצה מהתוצאות בשטח?

"השותפות שיש לנו עם אנשי האזור - ביניהם ראש המועצה, אודי גת, ומנהל פארק תמנע, מיכאל לביא - היא שותפות טובה שמתאפיינת בשקיפות. אנחנו משקיעים כסף, הם מקצים מהצד שלהם, ודואגים שהתוכניות יהפכו למציאות".

יניב גולן

אנשי ה-JNF עם מארחיהם, מימין לשמאל: ארט סילבר, ראסל רונינסון, אלן דבראו, מייק ניצן (לוטן), סטן צ'סלי, בוב לוין, מינה קשי (לוטן)

"תאר לך חוואי שיש לו 100 דונם..."

ראסל רונינסון, מנכ"ל ה-JNF (קק"ל ארה"ב), ביקר באמצע החודש שחלף באזורנו, ביחד עם קבוצה של ראשי הקרן מצפון אמריקה. "הרחבת ההתיישבות והגדלת האוכלוסיה בנגב היא אחת המשימות החשובות ביותר בעינינו", הוא אומר. "באנו לבדוק כיצד מתקדמים הפרוייקטים שאנחנו תומכים בהם, ומהן התוכניות הבאות על הפרק. אנחנו נעביר את המידע למנהיגות שלנו, כדי שתוכל לגייס כספים למהלכים הללו. זו מטרת הביקור, כמו גם לדחוף את האנשים בצד הישראלי".

האם, בעקבות המלחמה והקסאמים, לא יוסט מוקד הפעילות של הקק"ל אל הצפון ואל הנגב המערבי?

רונינסון: "המלחמה היתה באמת אירוע משמעותי, אבל צריך לראות את התמונה הדמוגרפית הכוללת. אם נסתכל על ישראל כעל נכס של העם היהודי, ובכן רוב הנכס הזה אינו בשימוש. תאר לך חוואי שיש לו 100 דונם של אדמה, והוא לא מעבד 60 דונם מתוכם. זהו בזבוז. אם לא נעשה משהו בעניין, תוך עשר שנים

"...והוא מעבד רק 40 מתוכם - זה בזבוז", אומר ראסל רונינסון, מנכ"ל קק"ל ארה"ב. כדי שישראל לא תסתים במשולש חיפה-ת"א-ירושלים, משקיעה הקרן שהוא מנהל מיליוני דולרים בערבה. היעדים המרכזיים: שביל האופניים ופארק תמנע

סוללים כביש גישה חדש לבית הספר

הבשורות הטובות: אוטובוסי התלמידים לא יצטרכו להיכנס ליטבתה, והבאים מדרום לא יסתכנו בחציית הכביש שמאלה. הבשורות הרעות: הנוסעים מצפון ייאלצו להמשיך דרומה ויסתכנו בחציית הכביש שמאלה לתוך המרכז האזורי

החלו העבודות לביצועם של מעבר תת-קרקעי וכביש גישה חדש לבית הספר. לפי לוח הזמנים המתוכנן, באפריל יחדלו אוטובוסי התלמידים לעבור דרך יטבתה. הפרוייקט החל בסלילתו של מעקף מזרחי, שבוודאי כבר יצא לכם לעבור בו, שיאפשר את הסטת התנועה ואת בניית המעבר התת-קרקעי בתוואי הכביש. מהנדס המועצה, יוני פרג'ון, מסביר כי לאחר שיושלם המעבר, ישתמשו בו

עובדים על המעקף. ניפגש באפריל

כל כלי הרכב בדרכם לבית הספר. לגבי האוטובוסים הבאים מדרום, מדובר בבשורה של ממש, ובהקטנה של הסיכון הכרוך בחציית נתיב נגדי בפניה שמאלה לתוך יטבתה. הבעיה היא שהאוטובוסים הבאים מכיוון גרופית-קטורה לא יוכלו לבצע פניה ימינה לכיוון בית הספר, אלא יצטרכו להמשיך דרומה, לחצות את הכביש שמאלה לתוך המרכז האזורי, לחזור צפונה כחצי ק"מ כדי לעבור תחת הכביש כאילו הם מגיעים מדרום.

מדוע לא סוללים לבאים מצפון נתיב פניה ימינה לכיוון בית הספר?

פרג'ון: "בשלב זה אין מדובר על פתרון הקבע לצומת, שבו יבוצעו כל ההסדרים וההפרדות הדרושות כדי למנוע פניות שמאלה. תוכנית למחלף כזה עדיין נמצאת בתהליכי תכנון ארוכי טווח, והיא תמומש כאשר נפח התנועה בכביש

יצדיק זאת. במסגרת פתרון הביניים, לא התאפשרה הפניה ימינה מכיוון צפון, בין השאר בגלל הפרשי הגבהים שהמעבר התת-קרקעי יוצר. כביש 90 הוא באחריות מע"צ והיא עשתה את שיקוליה". עלות המעבר התת-קרקעי, כולל עבודות המעקף - ארבעה מיליון ש"ח. עלות כביש הגישה החדש - כשלושה מיליוני שקלים.

ייב גולן

מינים כולשים, מינים מתכרצים

מה אכפת לנו אם שועל החולות נדחק מפניו של השועל המצוי, שאוכלוסייתו גדלה באופן תלול בגלל זמינות המזון בישובים, בשדות ובמזבלות? "יש בטבע ערך בלתי תלוי באדם, אשר זכותו להתקיים ומחובתנו לשמור עליו", אומר ד"ר אלי גרונר

בדצמבר החולף קיימה "סביבה בריאה בערבה" ישיבה אזורית בנושא "מגוון המינים בערבה". כ-50 משתתפים, תושבי הקיבוצים ואילת, באו למועדון סמר כדי לשמוע את ד"ר אורי שיינס מציג את המחקר שביצע בחסות מכון הערבה ללימודי הסביבה. נושא המחקר - "השפעת ההתיישבות בערבה על מגוון המינים בשני צידי הגבול - ירדן וישראל". המפגש נפתח על ידי ד"ר אלי גרונר (מכון הערבה ואונ' בן גוריון) בהסבר על הגדרתו של מגוון המינים וחשיבותו לסביבה ולנו. לדבריו, מגוון המינים שומר על יציבות הטבע ועל יעילותו, דבר המשרת הן את הטבע עצמו והן את האדם. "יש בטבע ערך בלתי תלוי באדם, אשר זכותו להתקיים ומחובתנו לשמור עליו", הוסיף ד"ר גרונר.

ד"ר שיינס הציג את המחקר שלו אשר נערך באזור במשך שלוש שנים. בשלב זה של עיבוד הנתונים מהמחקר, לא היו מסקנות חד-משמעיות. עם זאת, נצפתה בין היתר השפעה משמעותית של החקלאות האינטנסיבית בצד הישראלי על עושר מגוון המינים. בסיום המפגש הציג ד"ר בני שלמון (רשות הטבע והגנים מחוז אילת) מעין

מאזן מינים של הערבה היום, ודיבר על הסכנות למגוון המינים באזורנו. דגש ניתן לבעיה של מינים פולשים (שהובאו ממקומות אחרים ומשתלטים על האזור), כגון עצי שיטה אוסטרליים ומינים מתפרצים (מינים מקומיים שהשתלטו באופן לא פרופורציונלי), כגון השועל המצוי. בסבב"ע מעוניינים לגבש צוות של תושבי האזור שמוכנים לפעול בתחום שמירת מגוון המינים ובבחינת ההשפעה של ההתיישבות באזור על הסביבה. סיכום של המפגש ועוד חומר בנושא אפשר לקבל על פי דרישה בכתובת sababa@arava.org.

דרך הרגליים

קצת באיחור, אך עדיין בחורף המדברי, יצא חוג משוטטים לדרך, במזג אוויר נעים המתאים לטיולי שטח. בשבת 13.1 טיילנו בנחל עדה בקניון ובבארות עדה (מפגש נחל פארן בכביש 40). בשבת ה-20.1 הלכנו מהר יואש לחוות הגמלים. הטיולים תוכננו כך ששבת בחודש הם מיועדים למשפחות (זרגת קושי קלה), ובשבת אחרת - לחוג הוותיק של משוטטי יובל, שיטייל השנה באזור הערבה והנגב. על ההדרכה מופקד יענקלה מזרה, איש שטח ומדריך ותיק. בשבת 17.2 יתקיים טיול משפחות לזכרו של דני חילו ז"ל, חבר קיבוץ אילות ונהג במחלקת התחבורה. הטיול ייצא מקער רחבעם להר צפחות ולחוף אלמוג. שבועיים לאחר מכן יערוך חוג משוטטי יובל את טיולו השני, בנחל צפית עליון. שימו לב לפרסומים והצטרפו לטיולי החורף....

אבי נן

יענקלה המדריך והחבר'ה, במבט מרכס עדה לכיוון נחל פארן

תוכנית אוגנדה

אילת ואודי חסאן, חברי סמר, חזרו לא מכבר משהות של חודש בקהילה קטנה על גדות הנילוס הלבן בדרום אוגנדה. אילת סיפרה לכפריים מהתנ"ך (רב-מכר מקומי שאין מרבים לקרוא בו), אודי ניסה לשדרג את מערכת החשמל המצ'וקמקת (ונשבע לנשק את המברגה שלו כשישוב לארץ), וצור בן ה-4 השתלב במשחקי הילדים, חרף היעדר שפה משותפת. זכרונות מאפריקה

במשך כל השנים שבהן חלמנו לצאת ולשרת בארץ זרה, מעולם לא חשבנו על אפריקה. אודי ואני, יהודים משיחיים (ראה מסגרת בסוף הכתבה), חברים בקיבוץ סמר 15 שנים. תמיד חלמנו לצאת לארץ זרה כלשהי ולחלוק מעט ממה שיש לנו. חברים רבים שלנו, ישראלים ואחרים, משרתים במקומות שונים: מונגוליה, טג'יקיסטן, תאילנד, הודו, אתיופיה, סין ועוד. מכתביהם הראו על לא מעט קושי, ואף על פי כן, קרו בחייהם דברים נפלאים.

העבודה עם המקומיים היתה חוויה. יש להם זמן. מישהו קבע להיפגש ב-10 בבוקר והגיע שלושה ימים מאוחר יותר ללא הסבר, וזה היה בסדר ומקובל. "לכם יש שעונים", הם אמרו לנו, "ולנו יש זמן"

מתוך אמונה שיש לחלוק את השפע שהתברכנו בו (ולא רק השפע החומרי אלא גם שפע של ידע), התחלנו לחפש מקום. כתבנו מכתבים לכל חברינו בכל קצוות העולם ושאלנו מי יוכל להיעזר בזוג עם ילד קטן (צור בן 4) למשך חודש. כל המכתבים חזרו עם "זה מעט מדי זמן... שנה היא המינימום..." כולם, פרט לאחד. המכתב מאוגנדה הגיע ובו כתוב באותיות גדולות "בואו לכאן!" "מטו-מויוני" (MTO-MOYONI) "נהר בלב" (בסוהילית) על גדת הנילוס באוגנדה הסכים לקבל אותנו לחודש של שירות, בלי תנאים מוקדמים. ברור היה לנו שלשם אנחנו נוסעים. הדלת נפתחה בחוזקה כזו, שאי אפשר היה להתחרט. אז איך מתכוננים למסע כזה? מה ידענו על אוגנדה בכלל? אידי אמין, אנטבה ומלאריה וזהו זה, בערך. אז למדנו וקראנו כל מה שאפשר, דיברנו רבות עם חברים שמשרתים באפריקה, למדנו על מחלות ועל מה לעשות ולא לעשות. קנינו ציוד (רובו הגדול מיותר, מסתבר) קיבלנו את כל החיסונים, ובינתיים דיברנו עם צור אנגלית כדי שישמע קצת שפה זרה.

כל גוני הירוק הקיימים

יצאנו לדרך אחרי יום כיפור. לאוגנדה אין טיסות ישירות, לכן טסנו דרך אדיס אבבה. הנחיתה באנטבה היתה מאוד מרגשת. מלמעלה ראינו את אגם ויקטוריה ויכולנו להבחין בהיפופוטמים במים. אלו היו גם ההיפופוטמים האחרונים שראינו... סביב יכולנו לראות שהכל ירוק, ושדה התעופה ממוקם על לשון יבשה בתוך מימי אגם ויקטוריה. המחשבה הראשונה שלנו היתה: איך בתוך היופי הזה חוו אותם ישראלים חטופים טירוף של ממש. סיפור החטיפה וההצלה הזה כל כך לא מתאים לתפאורה.

והיא אכן מדהימה. בנסיעה של שלוש שעות (שבארץ היתה אורכת שעה וחצי) בין אנטבה וג'נג'ה, עברנו ערים וכפרים וספגנו לתוכנו את הצבעים העזים, הקולות והריחות. כל אלה הלמו בנו - פשוט קשה למצוא ביטוי מתאים מזה. האזור סביב אגם ויקטוריה מוקף בגבעות נמוכות, ירוקות בכל גוני הירוק הקיימים. מטעי תה וקני סוכר בירוק בהיר, בננות ואננס, יערות גשם סבוכים בירוק כהה, שמים כחולים ואדמה אדומה מאוד. אדום שטרם ראינו כמותו. יש באדמה צבען מיוחד שצובע כל דבר באדום כהה. אפילו האבק אדום.

בכל זאת יקר, קל זול יותר לקנות בקבוקי מים מינרליים (וצריך לבדוק שהם פקוקים היטב ולא "מוחזרו" על ידי המוכר). הבקבוקים מכילים 20 ליטר, והטעם זוועה. אבל הבריאות...

גם הכנת האוכל הצריכה לימוד. אמנם בשווקים יש שפע ערב של ירקות ופירות, כמו בארץ ואפילו יותר, אבל הוא מחייב הכנה נוספת. טפילים החיים בקרקע מטילים לתוך החלק החיצוני של הירק או הפרי, ואם אוכלים מהם - הם חודרים למערכת העיכול ועושים בה שמות. את כל

הפירות והירקות שלא בישלנו, טבלנו למשך חצי שעה בתמיסת מים מינרליים עם אקונומיקה. נשמע מאוד לא בריא אבל כנראה בזכות זה לא חלינו אפילו פעם אחת.

מאחר שבאנו לשרת, הוצעו לנו בתמורה שירותי כביסה וגיהוץ. כביסה שנתלית מחוץ לבית (או בבית שדלתו פתוחה) היא קרקע פוריה לרימות של זבובים. הזבובים מטילים בתוכה, וללא גיהוץ שיהרוג אותן, חודרות הרימות לתוך גוף האדם הלובש את הבגד או אפילו מתנגב במגבת הנגועה (מה שמכונה בלועזית מיאזיס Myiasis). מאחר שאין חשמל, הגיהוץ נעשה במגהצי פחם (כמו זה שעמד אצל אמא שלי על מדף הזכרונות מבית אמא שלה...).

אין פחי זבל. במה שאפשר משתמשים שוב, (סנדלים מצמיגי מכוניות, משחקים לילדים מניילונים, כלי נגינה מקופסאות שימורים), ומה שלא ניתן להשתמש בו שורפים בפנית החצר.

אין חשמל. האמת היא שלפני הנסיעה קצת נלחצתי בכל הפסקת חשמל. לא היה לי מושג איך חיים בחושך. תמיד אירגנתי פנסים ונרות בלילות של סערות, והנה אנחנו בבית בלי חשמל.

געוועיי לשווארמה

באוגנדה רבים אינם מחוברים לרשת החשמל (ומי שמחובר מגלה שהיא בלתי אמינה להחריד). לפיכך בכל חנות וברבים מהבתים והכפרים יש גנרטור. הדלק יקר, ולכן הגנרטור עובד מעט שעות בכל יום.

צריך למצוא בעל חנות מכולת אמין שמפעיל את הגנרטור בחנות, בשביל המקררים של הבשר והחלב, גם כשהקונים אינם בסביבה. כך המצב גם במטו-מיווני. עם רדת החושך המוחלט הופעל הגנרטור למשך שעותיים-שלוש, ואיפשר לנו להטעין סוללות ולהתהלך לא בחושך מוחלט (בבנדה מספר מנורות חלשות). להפתעתי גיליתי שמה שחסר לנו ביותר הם מים חמים ולא שאר מכשירי החשמל שאנחנו סומכים עליהם כל כך.

המשך בעמוד הבא

שיחות עמוקות ללא שפה משותפת. אודי, איילת וחברים

והשפה בו קרויה "לוגנדה". ואז ראינו את הנהר, והגענו לבית שלנו לחודש הקרוב. מטרומווני, מעין בית הבראה רוחני-משיחי, נוסד בשנת 2003 על ידי אינגריד ו' וחברתה וינטה', הולנדיות במקור, כמקום מרגוע והתחדשות רוחנית. המקום נמצא על גדת הנילוס, קרוב לעיר ג'ינג'ה (לידה מצא ד"ר ליווינגסטון את מקורות הנילוס הלבן), על חלקת אדמה השייכת לאינגריד. הנוף עוצר נשימה. במקום מתקיימים סמינרים שונים, המלמדים כיצד לסלוח, ולקבל את סליחת האל ואהבתו.

לגור 30 מטר מהנילוס

במטו-מיווני, קיבלנו "בנדה" בית עגול עשוי לבני חימר אדום מקומי שרוף עם גג מקש. כ-30 מטרים מתחת למרפסת זרם הנילוס, והיו קופים וציפורים על העצים מסביב. הבנדה שקיבלנו, כמו כל הבנדות במטו מיווני, משופעות בחלונות, כך שהטבע חודר לתוך הבית. כמו גם האור (דבר הכרחי כשאין חשמל...). וזאת בניגוד לבנדות הכפריות שבהן יש שניים-שלושה "חלונות" של 10 סמ"ר כדי שהעשן יצא החוצה. בכלל הבניה באוגנדה מתחלקת לבנדות בוץ, ובהן הבוץ מרוח על ענפים שנשזרו יחד לצורת הקירות (עגול לרוב), ולבתים העשויים מלבני בוץ שרוף.

הבנדה שלנו היתה מצויידת בגז לבישול, מקרר (בגודל צידנית) שעובד על גז, מקלחת (מים קרים) וחדרים. בחדרים - מיטות עם כילות צפופות במיוחד ובחלונות רשת כפולה. ניתן לנו זמן להתאושש ולהכיר את השיגרה של החיים הבסיסיים כאן, עוד לפני היציאה לעבודה. הכל שונה מאוד.

המים היוו אתגר: מקורות המים באוגנדה משמשים את האנשים והחיות כאחד, ולכן הם מזוהמים. אסור לשתות מים לא מטוהרים, ואפילו לא לצחצח בהם שיניים ולשטוף פנים. מאחר שהגז הוא

הערים צפופות, אין סימונים על הכביש, ורבות מהדרכים כלל אינן סלולות (מה שמותיר דרך בוצית אדומה ומלאת בורות בעונה הגשומה). החוקים, אגב, מצחיקים ממש: הנהג והנוסע לידו חייבים להיות חגורים, אך אפשר להסיע 40 איש היושבים בתוך האוטו וגם על הגג, למשל. מוניות מכל סוג: "מונית אופניים", "מונית אופנוע" או "מונית אוטו" רגילה, כולם זה לצד זה ולכולם יש פרנסה. הכל מתנהל על הדרך: שווקים של פירות וירקות, אנשים סוחבים ערמות עצים, רהיטים וכמויות עצומות של בקבוקי מים על אופניים או על הראש. כולם לבושים בבגדים צבעוניים בדוגמאות שונות, בערבוב שלא מתקבל יפה בשום מקום... פרט לכאן. זה פשוט יפהפה. ולאורך כל הדרך כמעט ריח של מדורות ושל עשן מכוניות.

מצאתי את עצמי מלמדת את הילדים, את המורים ואת ההורים, ומספרת סיפורים שלא שמעו מעולם - והכל מתוך ספר שהם מחזיקים ביד ומאמינים במקורותיו האלוהיים (אך לא פותחים אותו כמעט): התנ"ך. הם הוקסמו גם מתמונות שהבאנו מישראל, בעיקר מירושלים. למדנו איזו זכות גדולה נפלה בחלקנו, לגור בארץ שלנו ולחוות אותה דרך הרגליים והעיניים

קמפאלה הבירה, היא עיר צפופה מאוד והתשתית בה מזעזעת. היא משתרעת על יותר מעשר גבעות ושמה היום הוא קיצור של המילים "קסוזי קמפאלה", שמשמעותם "הגבעה של האנטילופות". היא נבחרה על ידי מלך אזור בוגנדה להיות העיר המרכזית במלכותו בשנת 1891.

אוגנדה מחולקת ל-25 מלכיות (שבטים), שבוגנדה היא המרכזית והגדולה שבהן. לכל מלכות שפה משלה. ישנן שתי שפות נוספות, המדוברות בכל אוגנדה: סוהילית - השפה השבטית העליונה, ואנגלית. האזור שבו היינו - הוא במלכות בוגנדה,

בעזרת משחקי חברה, כלי נגינה ותנ"ך העברנו את הערבים בשמחה רבה ולא ממש הרגשנו שחסר לנו משהו.

שיפור רשת החשמל בכפר היתה הסיבה שהגענו למטו-מיוני. אודי הוא חשמלאי, והתנדב לעזור. בדרך נס לא עצרו אותנו ולא פתחו אפילו מזוודה אחת שלנו בדרך, אף על פי שאודי סחב איתו כל מיני מודדי מתח, חוטים וכלי עבודה. העבודה עם המקומיים היתה חוויה. יש להם זמן. מישהו קבע להיפגש ב-10 בבוקר והגיע שלושה ימים מאוחר יותר ללא הסבר, וזה היה בסדר ומקובל. "לכם יש שעונים", הם אמרו לנו, "ולנו יש זמן". כל פרוייקט ארך הרבה יותר זמן ממה שהיה צפוי.

כשאודי חיפש בעיר הקרובה ג'ינג'ה כבלים שמיועדים להיות תחת האדמה, הוסבר לו שאין דבר כזה. באוגנדה משתמשים באותו כבל בדיוק, לתוך הבית, מחוץ לבית, באדמה ובאוויר. הפקק לא קופץ כי פשוט אין הארקה. כחשמלאי מוסמך ואחראי, אין ספק שהיה לו קשה לעבוד בתנאים כאלו. ברגעי המשבר שלו אודי אמר: "הדבר הראשון שאעשה כשנשוב הביתה הוא לנשק את המברגה שלי... וחוף מזה אני מת לשווארמה".

אני הגעתי לכפר בתור מורה. אינני מורה מוסמכת, אך אני מלמדת בקהילה ב"בית ספר של שבת" (מקבילה של "בית ספר של יום א'" בחו"ל). בארץ ובמערב אנחנו משתמשים הרבה באביזרי המחשה, ומלמדים לימוד חווייתי (שימוש בכל החושים האפשריים להמחשת השיעור) שנכנס אל הלב. זאת, בניגוד לשיטה בסינגפור, למשל, שבה הלימוד בעל פה הוא מרכזי ומכוון למוח.

המצב שבו ננתקלתי לא תאם בכלל לציפיות שלי. לצערי, גיליתי כי באוגנדה הולכים בדרך המזרח. המורה אומר - התלמידים חוזרים, ואין חוויה של לימוד. זו גם אינה חברה שקוראת הרבה (אף על פי שהם יודעים לקרוא).

מצאתי את עצמי מלמדת את הילדים, את המורים ואת ההורים, ומספרת סיפורים שלא שמעו מעולם - והכל מתוך ספר שהם מחזיקים ביד ומאמינים במקורותיו האלוהיים (אך לא פותחים אותו כמעט): התנ"ך. הם הוקסמו גם מתמונות שהבאנו מישראל, בעיקר מירושלים. התמונות כמו הקימו את התנ"ך לתחיה. למדנו, איזו זכות גדולה נפלה בחלקנו, לגור בארץ שלנו ולחוות אותה, לא רק דרך ספר הספרים אלא גם דרך הרגליים והעיניים.

איש אינו רעב

בימים שבהם לא לימדתי, טיילתי עם צור בסביבה בעיר או בכפר. הסתבר שהאנגלית שלימדנו את צור כלל לא עזרה לו. הילדים בעיר ובכפר מדברים בעיקר

לוגנדה. את הקשרים יצרנו בעזרת מעט לוגנדה שלמדנו, מעט אנגלית שהם ידעו והרבה ידיים וציורים על הבוץ. הילדים שיחקו באותם משחקים כמו בארץ (גומי, כדורגל, חבל, טיפוס על עצים), וכשצור לא הבין הם לקחו אותו ביד והראו לו. "הכי כיף היה לשחק כדורגל", הוא אומר. הכדור, דרך אגב, היה משקיות ניילון.

בסך הכל הם היו מאוד סבלניים לחוסר התקשורת בינינו. ברוב המקרים כשהגענו בהפתעה, הופיע משום מקום מישהו שידע יותר אנגלית מהממוצע ותירגם אותנו. כך או כך, מדהים לאילו שיחות עמוקות הגענו בלי שפה.

במסגרת שיטוטנו באזור, נסענו ליער הגשם (שם צילמו את ג'וני וייסמילר בטרזן הראשון, ושם גם הסתתרו מורדי אידיאמין דאדא), ביקרנו במקורות הנילוס (שם פוזר גם חלק מאפרו של גנדי), שיחקנו בכפר עם הילדים, ושוחחנו עם כל מי שפגשנו, על החיים, על ישראל ועל המדבר. הם לא מצליחים לדמיין מקום שבו יש רק יומיים של גשם בשנה אחת.

בכל מקום אפשרי מגדלים אוכל: תפוחי אדמה, תירס, קטניות, קפה, קני סוכר, בננות וקסבה. גם העניים ביותר אינם רעבים. "אנחנו לא זורעים שום דבר", אמרו, "האדמה פשוט מצמיחה לנו אוכל". בכפר שבו לימדתי, גרו משפחות פליטים

שברחו מהמלחמה בגבול סודן. משפחה אחת, שאיתה קשרנו קשרים טובים ביותר, הכניסה אותנו לביתה ופתחה לפנינו גם את ליבה. פיטר, ג'וזפין אשתו, ארבעת ילדיהם ואחותו של פיטר, סינטה, ברחו לפני כארבע שנים ממחנה על הגבול שבו מרוכזים כל שאר בני משפחתם המורחבת. בעת הבריחה היה הבן הקטן בן מספר חודשים. הם אמנם הגיעו לדרום אוגנדה מחוסרי כל, אבל לפחות חייהם בטוחים. בני משפחותיהם, שנותרו מאחור, מתגוררים עדיין במחנה ריכוז, ונמצאים בסכנת חיים מתמדת.

יום אחד פגשתי אדם מבוגר מרואנדה. הוא היה בדרכו הביתה, אחרי שנים של נדודים ובריחה. הוא סיפר, ודמעות בעיניו, שאין מי שיחכה לו שישבו. 200 מבני משפחתו נטבחו. אבל בכל מקום, על אף הסיפורים העצובים והעוני הגדול, לא נתקלנו במרירות. ראינו אנשים שמחים בחלקם, פתוחים לקבל אנשים שונים מהם, לא שופטים, לא שואפים למותרות ומתחלקים במעט שיש להם בנדיבות ובשמחה. ראינו וקיבלנו המון אהבה.

כל השנים לא חשבנו על אפריקה, אבל בדרך מופלאה היא הפכה להיות סוג של בית שני בשבילנו. מקום שבו אנו מרגישים בטוחים, אהובים ומאושרים. ואם זה תלוי בנו, עוד נשוב לשם.

לא רואים עצמם כדת נוספת

לעזוב את היהדות. עם זאת, אין ראיות לקיום רציף של קהילה יהודית משיחית מתקופה זו לעידן המודרני.

ידוע על קיומן של קהילות יהודים משיחיים מלפני הקמת מדינת ישראל: הקהילה המשיחית תל אביב - יפו הוקמה באמצע שנות השלושים של המאה העשרים. חלק מהקבוצות מכיל בעיקר יהודים שהגיעו לאמונה בישוע, ואחרות - בעיקר גויים, אך רובן של הקבוצות נושא אופי מעורב.

היהודים המשיחיים משתמשים בשיעור כדי להתייחס לאדם שבעברית המקובלת נקרא ישו. רוב היהודים המשיחיים לא מחשיבים עצמם נוצרים, הם מעדיפים לקרוא לעצמם יהודים משיחיים.

למרות שרוב היהודים המשיחיים הם יהודים אתניים (כלומר אמם היתה יהודיה), היהדות המשיחית לא נתפשת כזרם יהודי לגיטימי על ידי רוב כמעט מוחלט של הזרמים היהודיים, למעט מספר קטן של מנהיגים רפורמיים.

(מנוסס בהשמטות על הערך ב"ויקיפדיה")

מעריכים כי בעולם מיליוני משיחיים, ובארץ פחות מ-10,000. הם מפוזרים בקהילות רבות ברחבי הארץ, כולל באילת. משפחות משיחיות בודדות חיות בערבה התיכונה ובחבל אילות.

למרות שרוב היהודים המשיחיים הם יהודים לפי ההלכה, היהדות המשיחית לא נתפשת כזרם יהודי לגיטימי על ידי רוב כמעט מוחלט של הזרמים היהודיים, למעט מספר קטן של מנהיגים רפורמיים

יהודים משיחיים מאמינים בישוע הוא המשיח ומשתמשים בתנ"ך עם "ברית חדשה" בתור ספר קודש. ליהודים המשיחיים אין כל ספר תפילה כמו לשאר הדתות. התפילות הן אישיות ונאמרות מלב המתפלל. כלומר התפילות לא מוכתבות על ידי מישהו אחר. התפילה יכולה להתבצע בלב או בעל פה, לבד או בקהילה.

מבחינת המאמינים, כל יהודי יכול להמשיך לשמור את המסורת היהודית ואינו נדרש לקבל על עצמו מסורת של הנצרות, מלבד טקס הטבילה (פעם אחת) וטקס "בציעת הלחם" (שגם נקרא "סעודת האדון"). האמונה בישוע אינה דת נוספת מבחינת היהודים המשיחיים,

אלא המשך טבעי וישיר לתנ"ך. להשקפתם של רבים מהיהודים המשיחיים, קיומה של קהילתם הוא כימי הנצרות עצמה, החל מתלמידיו הראשונים של ישוע, שקיבלו את האמונה בו מבלי

ג'ורס
הפקה מוסיקלית

אולפן הקלטות משוכלל.
טכנאי הקלטה מיומן.
טיפול מסור וקשוב.

הלחנה
מליבקים, גינגלים, שירים, מוסיקה
לארועים ומוסיקה לסרטים.

הוראה
תאוריה וקומפוזיציה, הכנה לבחינות כניסה
לביה"ס למוסיקה ולאקדמיה.

מבצע היכרות:
הפקת מליבק (עיבוד, נגינה, הקלטה, צריבה על CD)
לשיר לפי דרישתך: 500 ₪
הלחנת שיר מקורי לאירוע (יום הולדת, יום נישואים)
למילים שלך: 650 ₪

קבוץ יטבתה
jores@yotvata.com
www.jores.co.il

נייד: 054 - 9798222
טלפון: 08 - 6356359

העוגות של טד
לפי הזמנה

כשר

הזמינו עוגה לאירוע חגיגי הקרוב שלכם

שלל טעמים: רגיל • שוקולד • מוקה • בננה • לימון • קוקוס
תפוזים • תפוח וקינמון • שוקולד פלייק • חמאת בוטנים
עוגות גבינה • מומלץ עם תוספת שוקולד צ'יפס

כל ליקר:
אמרטו, בייליס, או לפי טעמך האישי.

כל פרי מחית:
אוכמניות, אננס.

כל פרי טרי בעונה:
תות, אננס.

שלושה גדלים: (המחירים לא כוללים הובלה)
קטן (18 ס"מ) - 35 ש"ח
רגיל (23 ס"מ) - 50 ש"ח
גדול (26 ס"מ) - 60 ש"ח

עבודת קונדיטור

להזמנות: 052-3926048

הקונדיטור טד פינקלשטיין הוא בוגר המכון הקולינרי CIA באמריקה. בעל נסיון של יותר מ-25 שנה במטבחים מקצועיים. לקוחות מרוצים באזור: ערדום, מתנ"ס חבל-אילות, מסעדת "בוסטון פיש אנד גריל, מסעדת "קאסא דה ברזיל" ועוד.

**בא לכם חוויה חדשה בערבה?
"קפה קולות"**

עוגות איכותיות כולל "עוגות הגבינה של טד" • מוזיקה טובה, אווירה נעימה
קפה תוצרת "קפה ג'ו" • מבחר משקאות ויין

בלובי של חדרי האירוח בקיבוץ קטורה
ימי א'-ה' בין השעות 08:00-22:30 • ימי שישי וערבי חג 08:00-14:00
להזמנות לאירועים, מסיבות צוות, מידע נוסף: 6356658

השיא של הבוגרים היה ללא ספק אוטובוס האוהדים שהתייצבו למשחק העונה בבאר שבע, הניפו את השלט הגדול: "העם החליט - חבל אילות לארצית!" ונתנו דחיפה עצומה לקבוצה על המגרש. הקבוצה סיימה את הסיבוב הראשון במאזן מושלם, כשהיא מנצחת את הבאה אחריה, באר שבע, בהפרש משכנע של 19 נקודות.

כדורגל: ביה"ס לכדורגל החל בתהליך שדרוג הציוד. ליגת הכדורגל האזורית למבוגרים בשלב ההתארגנות לקראת תחילת המשחקים. ראו בהמשך.

ג'ודו: עסוקים בהפקת שתי תחרויות וקבלת דרגות לכל ילדי האזור.

ומה במחלקה

התבצע סיור באולם עם תורמים פוטנציאליים ממלבורן אוסטרליה. תשלח אליהם בקשה מסודרת באנגלית. הכוונה היא לשדרג את המתקן, שהזמן נותן בו את אותותיו.

הוקמה נבחרת (שלישיה) מהאזור להתחרות ב"ישראל" - אליפות ישראל בחצי איש ברזל. בריאות: נפגשים לקדם סדנה משולבת של תזונה (בילי) ואימונים בחדר הכושר (ארתור). מגעים לגבי קבוצת ניסוי להרזייה בעזרת צמח ההודיה (מול קיבוץ יטבתה).

ערב ותיקי הכדורסל באילת ובחבל לזכר אודי סגל - הפקה יפה עם הרבה נוסטלגיה - יתקיים ביום ה' 1/2/07.

בי"ס לכדורגל: הקבוצה המובילה של כיתות ו'-ט' תעשה אימון אחד ארוך בימי ג' בשעות 14:00 - 17:00. זהו ההסדר החדש וכולנו מקווים כי הוא יאפשר "שקט תעשייתי" להורים, לשחקנים ולמערכת - לטובת כולנו. הכדורים ועזרי האימון החדשים כבר הגיעו והתלבשות החדשות בדרך!

יוני אלוני

כן סייעו בקיום האירוע ערדג (בתרומה), מחלקת התחבורה שהסיעה את המשתתפים, אביגיל (הפעלה וקישוט), ציון (קניות) ופופו (מזרנים). ותודה גם לאלונה וליאת - על עזרתן בהכוננת הילדים וההורים.

בסוף הפעילות התרשמנו שכל המשתתפים היו שבעי רצון, נהנו מהפעילויות השונות ושמחו לקבל את המתנות, החוברת, וכן את פרי מעשי ידיהם, שיצרו בתחנות.

רחלי רוגע, עידית אושה

מתעמלים בצוותא במרפאה האזורית

כדורסל: ילדי הקט-סל מתחילים לשחק בליגת "ערב ערב" באילת - יש התרגשות בקרב השחקנים והוריהם. הקבוצות הייצוגיות - ילדים, נערים ובוגרים סיימו סיבוב ראשון מוצלח מאוד, עשיר בחוויות ספורטיביות וחינוכיות: השיאים הגיעו בנצחון החוץ במצפה רמון של הילדים (בנסיעה נכחו 15 הורים), הנערים ניצחו את כל משחקי הבית - כולל נצחון על ערבה תיכונה מובילי הליגה!

מימין לשמאל, למעלה: יוני אלוני (מאמן), עידן גלנטי (מנהל), אביאל יצחק, שי אזולאי, ארז לוי, מאור אלבז, רועי גרינשטיין יושבים מימין לשמאל: רותם מזרחי, יואב פיסטול, רועי בן-יהושע, דייגו טרמנטוצי, דורון לזרוב, תום ניצן, אורן נייברג

ליגת הכדורגל האזורית יוצאת לדרך בראשית החודש. נבחרת בוגרים מכל קיבוץ תשתתף בליגה בת סיבוב אחד, שבסופה משחקי חצי-גמר וגמר. לוח הזמנים המלא יפורסם בקרוב, והמעוניינים להשתתף יפנו בהקדם לנציג קיבוצם. מנהל הליגה: יהלי ילובסקי (טל: 0523-206763) משחקי המחזור הראשון שיערך בסוף ש"ש 3/2/07: סמר - אליפז; יטבתה - לוטן; יהל - נבחרת ההר; קטורה - גרופית; אילות - נאות סמדר.

אלו שחקני נבחרת הבוגרים של חבל אילות, שנתנו בראש 96:77 לדולקת אחריהם, בית"ר באר שבע, וסיימו את הסיבוב הראשון במאזן מושלם. סט התלבושות החדש, נתרם על ידי מפעל הפלסטיק בקיבוץ גרופית.

במהלך אחר הצהריים לקחו הילדים חלק במגוון פעילויות בנושאי הבריאות, ההתפתחות והשמירה על אורח חיים תקין: בדיקות משקל וגובה (עם רונית הורביץ מצוות המרפאה), בריאות השן (באדיבות נועה אקהויז, מזכירה רפואית כאן ובמרפאת השיניים של יהל), תזונה נכונה (הדיאטנית בילי סוקולובסקי), יוגה ובריאות (בהדרכת דוריה פנקס מלוטן) ובטיחות (רחלי רוגע מצוות המרפאה, שגם אירגנה את האירוע). לילדים הוענקו מתנות וחוברת שנתנה מ'כללית מושלם' ביוספטל, ומהמועצה האזורית.

באזורי ההמתנה נתלו שלטים שהפנו את הילדים והוריהם לבדיקת ראייה באופטיקה הלפרין או אצל רופא עיניים באילת, וכמו כן כרזות שונות בנושאי בריאות.

לחוגגים המתין שולחן נאה ועליו כיבוד שנקנה על ידי המועצה האזורית, ושוקו שנתרם על ידי מחלבת יטבתה. השולחן סודר בטוב טעם בעזרתה של אסתר עובדת הניקיון במרפאה.

ניפגש בשש ב"כללית"

בפעם השניה השתתפו ילדי כיתות א' באירוע "חוגגים שש ב'כללית" - מגוון פעילויות בנושאי הבריאות, ההתפתחות והשמירה על אורח חיים תקין. והעיקר שכולם נהנו

כשהם מלווים בהוריהם, השתתפו כ-35 ילדי כיתות א' מישובי המועצה באירוע "חוגגים שש ב'כללית", שהתקיים בדצמבר החולף במרפאה האזורית. קדמו לכך ביקורים של האחיות בכיתות בית הספר, שהזמינו את הילדים לאירוע וסיפרו להם על הצפוי.

בסרטו "אמת מטרידה" מציע אל גור פתרון להתחממות כדור הארץ - בהקטנת הפליטה של גזי חממה ובנטיעת עצים. לדבריו, אפשר לחשב את נפח ה-CO2 שפלטת בשנה, לפי מרחק הנסיעות שעשית, בידוד הבית, מספר הנפשות במשפחה וכו'. וכדי לנטרל את השפעת הנפח הזה, ניתן לנטוע כך וכך עצים. על פי החישוב, אני הייתי חייב לנטוע בשנה החולפת 46 עצים, דבר שטרם עשיתי

דניאל בורשטיין

הלא תחתיי אני קודח

קיצוץ ה-CO2 נהיה לעסק גדול בעולם בשנים האחרונות. דוגמא מסחרית פה באזור שלנו - מטמנת נימרה תתחיל בקרוב למכור את זכויות ה-CO2 שלה תמורת סכום לא מבוטל. ואפשר לחסוך ולחסוך, למחזר ולקמפסט ולנצל כל טיפת מים וכל זיק של חשמל. לדאוג לבידוד הבית, לחלונות כפולים, וכו' וכו'.

אך ישנם מדענים שחושבים שמאוחר מדי בכל מקרה. כמו שאי אפשר לעצור אונייה גדולה בלב ים, גם אם ניטע את כל העצים שרק נוכל, גם אם נפסיק לטוס במטוסי סילון, כדור הארץ ימשיך להתחמם, הים יעלה, ושאר מרעין בישין שמנבאים לנו יקרו.

קשה לי, בימי חורף אלה, לדמיין שהכדור מתחמם, כי קר לי נורא. אבל נגיד שזה נכון. נגיד שהתחלנו תהליך, או שהתהליך התחיל מאליו - זה כבר לא חשוב. עלינו לעשות מה שאנחנו יכולים. חכם סיני אמר שכל מסע מתחיל בצעד קטן.

וחכמינו שלנו מספרים על רבי שמעון בר-יוחאי שהיה מהלך באוניה, וראה שאחד הנוסעים מנסה לקדוח חור בקרקעית. שאל אותו רשב"י (ויש אומרים שהיה זה רבי עקיבא), למה אתה מסכן את כל הנוסעים בטביעה? וענה לו אותו הנוסע "הלא תחתיי אני קודח!", מה לי ולשאר הנוסעים? (אם מוסר ההשכל לא ברור למישהו, שיבוא מיד לשיעור עזר באקו-כיף לטון או במכון הערבה, או אצל קרן ספיר במתנ"ס).

אז מה הם המעשים שמשתווים לקידוח חורים בבטן האוניה, כשמדובר בהתחממות כדור הארץ? כמו שאבא שלי היה אומר, אי אפשר לחמם את החוץ, אז תסגור את הדלת. אבל הבה לא ניקלע לקטעים משעממים. בואו נלך לראות סרט. זה הדבר החם האחרון מאמריקה.

מצליח "איש הקרטון" גור להחיות נושא מסובך ומורכב. התהליכים והתופעות מסובכים כל כך, שמדענים לא מצליחים עד היום להסכים עליהם. הסרט פורט על עצבי הצופים, ובעיקר על רגשות האשם שלהם. מטרתו של גור לדרבן אותנו לידי עשייה, ומהר.

זהו סרט תיעודי. רק אומרים את צמד המילים הזה, והרבה מאד אנשים מעבירים ערוץ. אם לא בטלוויזיה, אז בראש. יעני, משע-ע-מ-מ-מ. לא בשבילנו. תן קצת אקשן. מה שיפה ב"אמת מטרידה" - גור ואנשיו נותנים אקשן. עובדות והשערות מדעיות חדשות נחשפות תוך כדי גילוי פרטים על חייו האישיים של אל גור. וואו. יש גם אפקטים מרגשים וכמובן, מוזיקה סוחפת. איכשהו, בכל זאת ולמרות הכל, מצליח הסרט להציג גישה רגשית-מוסרית דרך אלמנטים דרמטיים, וזה עובד.

אולי שכחנו, אבל באנו לכאן כדי לבנות חברה אחרת. עזבנו את השחיתות מאחורינו בצפון, או לפחות התכוונו לעשות זאת. אבל אם לא נמשיך ונשנן את זה, ורק נשב ונסתכל בטלוויזיה, למשל, מהר מאוד נשאל למה אין לי אוטו כזה ולמה אין לי תנור כזה, ולמה אני לא יוצא לחופשה כזאת, ולפני שנשים לב, ניטוש את האידיאלים וניפול לפח החומרנות והחמדנות.

בסרטו, מציע גור פתרון להתחממות כדור הארץ. אם נספיק, הוא אומר, נוכל להחזיר את התהליך לאחור. עלינו לעשות מאמצים גדולים, בעיקר בנטיעת עצים ובמניעת פליטת גזי חממה כמו דו תחמוצת הפחמן (CO2). אפשר לחשב את שווי ה-CO2 שפלטת בשנה, לפי מרחק הנסיעות שעשית, בידוד הבית, מספר הנפשות במשפחה וכו'. וכדי לנטרל את השפעת הנפח הזה, ניתן לנטוע כך וכך עצים. על פי החישוב, אני הייתי חייב לנטוע 46 עצים ב-2006. דבר שטרם עשיתי, ובטח ב-2007 אצטרך לנטוע מספר דומה. זה לא מעט, בהצטברות.

"הסרט המפחיד ביותר שתראו אי פעם".
כרזת הסרט "אמת מטרידה"

חג החנוכה כבר עבר מזמן, ואיתו היום הקצר בשנה. אני מתחיל לחוש איך האור גובר על החשיכה, גם אם זו רק ההתחלה. הימים מתארכים לאיטם, ויפה שעה אחת קודם מבחינתי. אך כמו אונייה שמשנה כיוון בלב ים, מזג האוויר טרם השתנה. הקור רק גובר. הימים החמים האחרונים שאני זוכר היו דווקא בחנוכה או כך נדמה לי. עובדי החקלאות בקיבוץ אומרים לי שאני צריך לצאת החוצה קצת, ולחוש את השמש. אך העבודה שלי בכנים, ליד הספרים והמחשב.

החדר מואר על ידי מנורות חדשות, שסוף סוף התקנתי בבית. בכל אחת, שתי נורות EL, הידועות גם כ-CFL. פלורוסנטים קטנים. הן מפיקות הרבה אור, אור חזק, ולמרות זאת, הן משתמשות בפחות חשמל מנורות הליבון הישנות. בסך הכל, שש נורות EL, המשתמשות בחצי החשמל משלוש נורות ליבון של 100 וואט כל אחת, והן מפיקות הרבה יותר אור.

אכפת לכם? מוטב שכן. גם אם אתם חברים בקיבוץ שיתופי שמשלם לכם את החשמל בלי שתרגישו, כדאי לעשות את השינוי. הרי זה הלהיט האחרון מאמריקה. כדאי להצטרף לטרנד לפני שיהיה מאוחר מדי. עשו זאת למען הכלל. חשבו על זה כתרומתכם הצנועה למניעת התחממות כדור הארץ. מצווה קטנה למען העתיד.

תלמוד תורה שמביא לידי עשייה

אל גור, סגן נשיא ארה"ב לשעבר, היורם הזה שתמיד עמד בצלו של ביל קלינטון, האבא של היוזמות, שובר קופות בשנה האחרונה עם סרטו הדוקומנטרי, "אמת מטרידה". בזכות בימוי מוצלח והרבה להטוטים קולנועיים,

כמה יהודים צריך כדי להחליף נורה?

מישהו זוכר שבתחילת יוני היה אירוע מכונן במשק החשמל הישראלי? נעשה משהו בנדון? מלבד המעשה הצנוע האישי שלי, לא שמתי לב. החמצנו, כנראה, מה שמבקרת התרבות האמריקאית ארלין גולדברד מכנה "רגע חינוכי". בלשון חז"ל היתה זאת שעת רצון. אבל במקום גל של מסעי פרסום למען החיסכון והשימוש המושכל בחשמל, קיבלנו את "מפלס החשמל". כמו עם "מפלס הכנרת", אין במסע הפרסום אף לא הצעה אחת כיצד להתרחק מהקו האדום.

באמריקה זה אחרת, לפחות אצל אחינו היהודים. ארגון הסביבה היהודי בארה"ב, COEJL, קידם את נורות הפלורוסנט הקומפקטיות במסע פרסום ייחודי לקראת חג החנוכה האחרון. דרך בתי כנסת, מתנ"סים יהודיים, בתי ספר וחברים בודדים, הצליח הארגון למכור ישירות כ-50,000 נורות, ועל ידי כך למנוע פליטה של כ-18,000 טונות של דו תחמוצת הפחמן בשנה הקרובה. המטרה של הקמפיין היא שבכל בית יהודי יוחלפו נורות הליבון בנורות EL. דבר שיביא לחסכון של 75% ישירות מהחשמל המנוצל למאור, וכך עושים מאמץ קיבוצי למען כדור הארץ. הרי מזמן צוינו להיות אור לגויים...

סדר צוער

עין מאהל במסגרת הפרויקט "נתיבים משותפים". במהלך המפגש הדפיסו המשתתפים מסרים אנטי גזעניים על חולצות, הכינו גינה אורגנית משותפת, שמעו הרצאות ועברו הפעלות בנושא איכות הסביבה - וגם התארחו בבתי המשפחות.

הלאה: כנס ניצנה השנתי לשכבת י"ב סוכם כמוצלח (כמו כל שנה).

מגמת התאטרון העלתה הצגות: י"א הציגו קטעים משיר השירים וסיפורי תנ"ך שונים, בתפאורה מדברית והרבה אומץ. זו היתה הפעם הראשונה שהם הציגו בצורה כזאת, והם התמודדו עם זה בגבורה! (=

ההצגות של י"ב היו מאוד שונות, גם משל י"א, וגם בין לבין עצמן. כל קטע נע בין חמש לעשר דקות, וגם בין תקופות שונות בהיסטוריה. בכל פעם שהסתובבנו (תרתי משמע), גילינו סיפור אחר לגמרי, וראו שהם לקחו את הפרטים בריצנות. כל הכבוד!!!

אז עכשיו תחילת סמסטר חדש, ויש הרבה למה לצפות (בעיקר שהוא יגמר...). מקווים שהוא יהיה קצר, שהאביב יבוא מהר (ואיתו הטילים השנתיים), ושיהיה פנאן... תשמרו על עצמכם,

צוות המדור

ErezSlot@ketura.ardom.co.il

מנסה להרכיב (ובמיוחד מייקל -מילים שלו) באזור. נתקלנו בכמה קשיים בדרך, אבל עשינו כמה שיכולנו והפקנו לקחים לגבי שנה הבאה, ומקווים שאז יהיה יותר טוב, מוצלח ומשמעותי.

אנחנו יודעים שרובכם בטח לא כל כך שמתם לזה, אבל מנ"א לא כאן רק כדי לארגן מסיבות, ואנחנו הרי חיים בתוך בועה - את זה כולם יודעים. ואם יש דרכים קצת לפוצץ אותה, כדאי להשתמש בהן.

אם יש נושא ש"בוער" לכם או שחשוב לכם שיידעו ממנו, תמיד נשמח להצעות וביקורת לקראת שנה הבאה.

ובכל זאת, ההפעלות של הדפסי החולצות בהפסקות דווקא יצאו טוב, ולמלא חבר'ה יש עכשיו חולצות נגד גזענות וגם סטיקרים.

אז יאללה - תלבשו אותן בגאווה ותראו לכולם שגזעים יש רק בעצים!!!

והיו התערוכות בבצפר, ביניהן תערוכת אמנות של י"א, ובה כל אחד הציג את עצמו, את האישיות שלו העבר שלו ובכמה מקרים גם את המשפחה שלו. והכל ביצירתיות והרבה עבודה קשה. יפה!

גם תערוכת הצילום היתה מרשימה והציגה נושאים מגוונים בשחור ולבן....

היו גם עוד פעילויות, כמו לילה לבן של גיבוש לשכבת ט', וביקור של תלמידי

בגלל שעורך חדש נכנס לתפקיד, החלטנו גם אנחנו לחדש את הצוות. תכירו: טוב... בסוף מאי לא שלחה לי תמונה, ויובל ממש לא רצתה לפרסם את שלה, אז... ראיתי לנכון לפרסם רק את שלי בינתיים...

יהב ארז

לא היה מדור כבר די הרבה זמן.... ומה קרה בינתיים?

בדצמבר קיימנו את שבוע המודעות בבצפר, שאנחנו מתכננים לעשות כל שנה מעכשיו בנושא אחר. הפעם הנושא היה גזענות. היה לנו במנ"א חשוב להעלות מודעות ולהכניס גם משהו ערכי. החלטנו לשים דגש על גזענות כי זה מתקשר ל"פסיפס האנושי" שאותו הצוות החינוכי

אחרי שהוא מוצא את הכלב של שכנתו מוטל מת על הדשא - ומסיק מהקלשון שנעוץ בו כי הומת - מחליט כריסטופר שיהיה מעניין לפתור את התעלומה: מי רצח את הכלב?

הספר "המקרה המוזר של הכלב בשעת לילה" הוא אחד

המדדהים, שגורם לכמעט כל מי שקורא אותו להצליח (עם כמה שזה נשמע לא הגיוני) להיכנס לראש של ילד אוטיסט בן 15 (מסופר בגוף ראשון) ואיכשהו אפילו להבין אותו ואת העולם הכל כך מנותק ושונה שלו.

הסיפור מתחיל בשוטטות של כריסטופר, ילד עם כמות עצומה של בעיות מכל מיני סוגים אך בעיקר תקשורתיות, ברחוב בו הוא

בתוך הראש של כריסטופר

גר בשעת לילה מאוחרת מאוד (מה שאביו אוסר עליו לעשות אבל הוא עושה בכל זאת). אחרי שהוא מוצא את הכלב של שכנתו מוטל מת על הדשא - ומסיק מהקלשון שנעוץ בו כי הומת - מחליט כריסטופר שיהיה מעניין לפתור את התעלומה: מי רצח את הכלב.

לכן הוא מתחיל לכתוב מעין יומן, שמהר מאוד מתגלה לאו דווקא כמותחן, אלא כסיפור מרגש על גאון, שלמרות כל הקשיים, לא מוותר ומשתמש בחוכמה שלו כדי להתגבר

ולהמשיך הלאה.

אין בספר רגע משעמם, ויש אפילו קטעים מצחיקים. הוא מסופר בצורה יוצאת דופן וכולל גם תוספות מעניינות של חידות, הסברים וציורים שעוזרים להזדהות. בנוסף, הספר הזה מתאים לכל מי שרוצה לעשות "בוק פרוג'קט" באנגלית עם רמה קלה והנאה גדולה! באמת שכדאי....

מארק האדון הוא גם אמן ובכלל יוצר רב-תחומי מעניין ביותר. כדאי מאוד להיכנס לאתר שלו ולהתרשם. www.markhaddon.com

פסגת הלימודים

עבודת גמר יכולה בהחלט להיות שיאו של התיכון. היא מאפשרת לתלמיד לעסוק במה שמעניין אותו, להתמודד עם אתגרים ולהביא לידי ביטוי את היכולות שצבר במהלך הלימודים. וזה גם מעניק 4 יחידות לימוד בבגרות

- עבור מכונת מיון (מיחשוב) השגת גנוטיפ YY בדגי גופי על ידי הכלאות מבוקרות (מדעי החיים)
- קולו של הדובר בשירה העברית בת זמננו (ספרות, עבודה שנכתבה בעקבות מלחמת לבנון והאינתיפאדה הראשונה)

חופש ביטוי מול בטחון המדינה

אריענה לרר (קטורה) הגישה ב-2005 עבודת גמר בתחום התקשורת, בהנחיית פרופ' גדי וולפספלד. עבודת הגמר התמקדה בסוגיות "חופש הביטוי" מול "בטיחון המדינה" במהלך האינתיפאדה השנייה. שאלת החקר היתה "איזה תפקיד מילאה התקשורת הישראלית באינתיפאדה השנייה, וכיצד תפקיד זה התבטא ביחסיה עם הצבא?"

אריענה הציגה את תפקיד התקשורת בעת קונפליקט ואת הרקע התיאורטי לעבודה. כמוכן ערכה מחקר, העלתה ציפיות והשערות בנושא יחסי התקשורת והצבא והציגה את תוצאותיו. כלי המחקר שלה היו ראיונות עם דובר צה"ל ועיתונאים ידועים כמו אלכס פישמן, אהרן ברנע סלימאן א-שאפי ועוד. נוסף לכך ניתחה את הטקסטים העיתונאיים והפרשנויות שדווחו באירועים שחקרה, כפי שהופיעו ב"הארץ", "ידיעות אחרונות", ו"New York Times".

בין השאלות שעניינו אותה: האם התקשורת מגויסת? האם כלי התקשורת ביקורתיים ומשמשים באמת כ"כלב השמירה של הדמוקרטיה"? מי משפיע על עיצוב הדעות? מי מסנן את המידע שהציבור מקבל בסופו של דבר? אחת ממסקנותיה היא, ש"כאשר ישנו חוסר קונסנזוס בדרג המדיני, בטחוני וצבאי - התקשורת מבקרת את המערכת. התגייסות התקשורת מתחילה כאשר פוגעים למדינה 'בבטן'."

שושי גרין, רכזת עבודות גמר

עבודת גמר היא עבודה עצמית, עיונית או עיונית-מעשית, שנעשית בכיתות י"א- י"ב בהיקף של 4 יח"ל. בעבודת הגמר מנסה התלמיד להתמודד עם סוגיה מדעית מסוימת, להעמיק בה, להבהירה ולסכמה - אם כי לא מצופה ממנו להביא חידוש מדעי. מושם דגש על כושר הלימוד העצמי של התלמיד, על התנסותו בדרכי לימוד מתקדמות, מדעיות ומחקריות, ועל עידוד לחשיבה מדעית, ביקורתית ויצירתית.

עבודת הגמר עשויה להיות בתחום אחד המקצועות הנלמדים בבית"ס (מדעי החיים והחקלאות, מדעי הסביבה, אמנות), או בנושא אחר שעורר את סקרנותו של התלמיד. זו יכולה להיות עבודה יצירתית-אמנותית כמו גם פיתוח מוצר או מנגנון, המלווה בדיון עיוני.

גיבוש הצעות המחקר מתבצע בכיתה י"א. בסיום סמסטר א' מציג כל תלמיד את הצעתו ורשימה ביבליוגרפית ראשונית. במסגרת התהליך עובר התלמיד קורס לכתובת עבודת גמר. העבודה תושלם ותוגש להערכה במהלך כיתה י"ב.

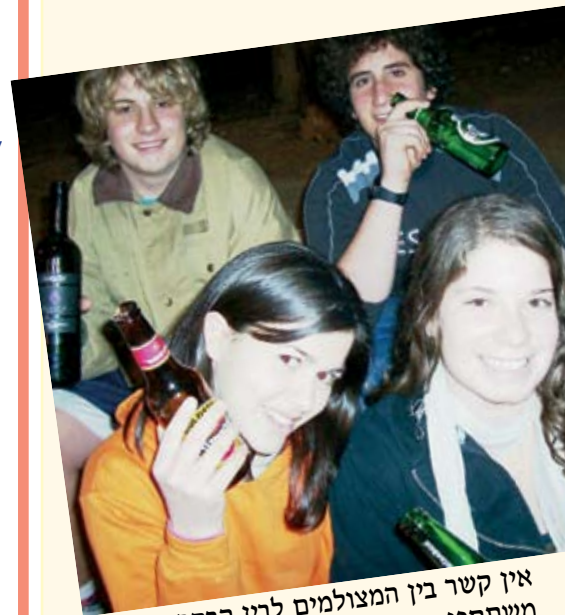
ההנחייה נעשית על ידי מורה או על ידי אנשים חיצוניים, אך בכל מקרה נקבע אדם מהצוות הפדגוגי המלווה את כתיבת העבודה. בעבודת הגמר מיישמים התלמידים מגוון של מיומנויות הנלמדות בבית"ס, וזו עשויה בהחלט להיות פסגת הלימודים!

דוגמאות לעבודות גמר שנעשו בשנים האחרונות:

- אפיון מכשירים להחדרת חמצן/אוויר בבריכות דגים (טכנולוגיה)
- תופעות של אלימות בקרב בני נוער צברים ותלמידי נע"ל (מדעי החברה)
- שילוב של שחקנים ערבים בקבוצות יהודיות בכדורגל הישראלי (ספורט וחברה)
- רעידות אדמה באילת (ההיבט הגיאולוגי והאנושי)
- פיתוח אלגוריתם למציאת תמר בתמונה

כאן שביתה!

מבחינתנו השביתות הן פשוט כיף. אבל צריך לזכור שלא הושבתנו סתם בשביל הפנאן... הסתדרות המורים וארגון המורים העל יסודיים נלחמים כדי שיהיו לנו תנאים יותר טובים ונקבל את מה שמגיע לנו. בכל מקרה, מה את/ה עשיתם ביום החופש שקיבלתם? סתם רבצתם מול הטלוויזיה, טחנתם את המחשב או שניצלתם את השביתה למשהו מיוחד?

אין קשר בין המצולמים לבין הבקבוקים: משתתפי סמינר העמיתים מדגימים את הסכנות הכרוכות בצריכת אלכוהול

הפינה של התנועה!

שיקמנו את הצפון

נוע"ם (נוער מסורתי): באמצע דצמבר נסענו כמה מהתיכונים לסימנר חנוכה, ובו עברנו פעולות, פגשנו חברים, וקיימנו "נשף", מכירה פומבית בסגנון קברט/מאפיה שכל הכנסותיה הלכו לצדקה (מסורת של כמה שנים...).

וביום האחרון (הסמינר ארך כמעט ארבעה ימים) נסענו למטע הזיתים של חקלאי, שפרנסתו נפגעה במלחמה, ועזרנו לו במסיק. היינו בערך מאה איש, ובכך שבמשך צהריים שלמים מסקנו, אפשר אפילו לומר שבעצם שיקמנו חלק מהצפון. היה גם מהנה, למרות העבודה הקשה - כי היו חברים וצחוקים... (=)

וכמוכן שהפעילות השוטפת השבועית נמשכת, וכמו שאמרנו- כל מי שרוצה מוזמן להצטרף לפעולות כל יום שלישי בחמש. לפרטים: לאה צוקר (רכזת):

0524-340723

“האדם ממציא את עצמו”

מחלקת הון אנושי ויזמויות מזמינה את אנשי האזור
ליום עיון בנושא:

“אמצע החיים - שינוי וחילופי קריירה”

יום שלישי ה-20/2/07

בחדר הישיבות (בבניין המתנ"ס)

תוכנית:

18:00 -	התכנסות
	אודי גת - יו"ר המועצה - דברי פתיחה
18:10 -	יובל קטנר - הצגת מחלקת הון אנושי ויזמויות
18:30 -	ד"ר דניאל בקר - הופא פסיכיאטר ופסיכותרפיסט
	מחבר הספר "כשאדיפוס גדל - הפסיכולוגיה במחצית השנייה של החיים"
19:45 -	הפסקה (כיבוד קל)
20:00 -	אורלי צדוק - פסיכולוגית תעסוקתית מומחית מדריכה
	בנושא: "ניהול קריירה בחצי השני של החיים"
21:15 -	פנל סיפורים אישיים
21:45 -	דיון ציבורי פתוח
22:30 -	פיזור

ההשתתפות ללא תשלום

מועדון יזמים

האם את/ה שואף ומתכנן להקים עסק קטן?
האם את/ה כבר מפעיל עסק משלך?

בואו למועדון !!

מחלקת הון אנושי ויזמויות מקימה מועדון יזמים.
מפגש יזמים ושאפתנים - להחלפת דעות, עצות,
רעיונות והתמודדות עם בעיות משותפות.

מרצה אורח בתחום היזמות.

הקפה עלינו.

לפרטים והרשמה אתם מוזמנים לפנות לטלפון:

08-6355826

תעודת מצוינות / תעודת מצוינות

מתגבשת קבוצה במטרה ליזום פתיחת קורס רשמי לתעודת מדריך/ה
לאמנות. אם יהיו מספיק מתעניינים נפעל לפתיחת הקורס.

כל המעוניין מתבקש לפנות לזאביק zeevicp@gmail.com

טיול משפחות לזכרו של דני חילו

בהדרכת יענקלה מזרה

דני חילו ז"ל חבר קבוץ אילות עבד בשנותיו האחרונות כנהג במחלקת התחבורה במועצה האזורית, הרבה לצאת לטיולי בית ספר ותמיד ניצח על הכנת ארוחות הערב-והמרק העשיר והחם. לפני שנה החלה מסורת של טיולים לזכרו. גם השנה, שנתיים למוותו, תחכה לנו משפחתו בחוף אלמוג, בסיום הטיול, עם ארוחה קלה, שתיה ומרק מהביל ובדרכו של דני ננציח את זכרו.

בשבת - 17.02.07

תחילת מסלול ב- 08:00

המסלול:

קער רחבעם - דרך צוקי גשרון - ראש מעלה בולבוסים להר צפחות ירידה וסיום בחוף אלמוג.

המסלול מתאים למשפחות וילדים-תנוקות על מנשאים. יש להביא מזון לבוקר ולצהרים, ומים (1.5 ליטר לאדם) פרטי הסעות יפורסמו על לוחות המודעות כיומיים לפני הטיול. סיום משוער ב 16:00

הרשמה במזכירות המתנ"ס 08-6355901 או בפקס. 08-6355903
לפרטים נוספים: אבי רן 054 9799126

טיול חוג משוטטי יובל-מס. 2

בהדרכת יענקלה מזרה

בשבת - 24.02.07

תחילת מסלול ב- 08:00

המסלול:

נחל צפית עליון עד ליציאה מרכס חצרה-כביש המכתש הקטן. באזור שיורד מכביש דימונה לצומת הערבה

המסלול מתאים למבוגרים ונוער

יציאה ב05:30 מאילות

יש להביא מזון לבוקר ולצהרים, ומים (1.5 ליטר לאדם)

סיום משוער ב- 16:00

מעוניינים להצטרף לטיול נא להתקשר לאבי רן 054-9799126

ורד תיירות ונופש לונה טורס בע"מ

LUNA TOURS LTD VERED TOURISM & RESORT

טיסות לצעירים

להודו-בומביי

החל מ- \$515 לא כולל מיסים

חבילות סקי:

בורוכץ בולגריה

יציאות בפברואר החל מ- 725 יורו

אוסטריה

החל מ- 629 יורו

חבילות לאירופה:

פריז

טיסה + 3 לילות החל מ- 379\$

ברצלונה

טיסה + 3 לילות החל מ- 419\$

מדריד

טיסה + 3 לילות החל מ- 429\$

רומא

טיסה + 3 לילות החל מ- 430\$

פסח בניו יורק

יציאות עד 15.3 החל מ- \$449
לא כולל מיסים.

הונג-קונג ומקאו

טיול מאורגן - \$1369

סין ל- 8 ימים

החל מ- \$998

טיול מאורגן

משרד חדש באילת
צוות מקצועי ושירות אדיב
עם 17 שנות ניסיון

בהנהלת ורד מיכאלי
ימית מליקר
נדיה שירשוב (דוברת רוסית)
מזל גבאי (דוברת צרפתית)

Luna Tours L.T.D. 0916 0916

ורד תיירות ונופש
VERED TOURISM & RESORT
שעות כתיחה 8:00-18:00
08-6371118 • 08-6371112

"הפסל היה חוויית יצירה תהליכית, שבנתה את עצמה לאורך הדרך. המוצר המוגמר לא היה ידוע לי מראש. היה ברור שאפקט כפות הרגלים הקטנות יחזור שוב. חוויית הרגליים הקטנות תמיד מדהימה אותי במפגש עם נשים גדולות. את ההחלטה לגבי צורת הצביעה קיבלתי דווקא במהלך איזה טיולון בין הרי אילת: פתאום היה ברור שהיא תהיה כולה דוגמאות, מעין ואריאציה אבוריגינית. התוספה לזאת התחושה שמרכזי האנרגיה, הצאקרות, צריכים להיות מודגשים, וכך היא נולדה".

ניתן לראות חלק מהעבודות באתר שכתובתו:
<http://zevic1.tripod.com>

"חוויית הרגליים הקטנות". אלה הודית מזדקנת

מלוא הבטן סודות

**צאו ממערכתכם ובואו למתנ"ס הישן
 כדי לראות את עבודותיו של זאביק
 פרץ (אליפז), שמפיח חיים בשאריות
 הניירת הגרוסה של בנקים באילת**

שחוברים יחד לאמירה אישית חזקה". זאביק, תושב אליפז מזה כשנה, התגורר לפני כן במשך כחמש שנים באילת, והלך מהעיר בעקבות אהבתו לנוף המדבר ולטבע. הוא עובד בעיקר בעיסת נייר וכן מפסל באבן. בצד הפיסול עצמו, עוסק זאביק בהפעלות לילדים ולמבוגרים, באזור ובאילת. שנים רבות מחייו עשה בחו"ל, מרבייתן בארצות העולם השלישי, כשהוא מתנדב במה שנדרש. ערב הפתיחה יהיה בתאריך 7.2.07 בבניין המתנ"ס הישן, ובמהלכו תוקרן מצגת של זאביק על פיסול בהודו - בעיסת נייר ובאבן. התערוכה תוצג במשך חודשיים, אך למעשה יהיה אפשר לראותה רק פעם בשבוע, בשעת פעילותו של המקום. המעוניינים לבקר יעקבו אחרי הפרסומים, ומי שירצה להיות בטוח - יתקשר למתניה כדי להתעדכן. על עבודתו "אלה הודית מזדקנת" הוא כותב:

כעשרים פסלים מעיסת נייר יוצגו בתערוכתו החדשה של זאביק פרץ, תחת הכותרת "כאן צריך לבוא שם התערוכה". הפסלים עשויים מפסולת מוצקה וגרוטאות שונות שמצופות בעיסת נייר. הדבק, הצבעים והלכה על בסיס מים, כשהדגש מושם על חומרים ידידותיים לסביבה. רוב הפסלים הם מודולריים. בחלקם קיים מה שזאביק קורא "סוד מוחשי": חפצים ואלמנטים פיסוליים קטנים שנמצאים בחללו הפנימי של הפסל ואינם נראים למתבונן מבחוץ. בתערוכה יוצגו צילומים של אותם "תפנימים", המשלימים את מהותו של הפסל. "כשראיתי את הפסלים של זאביק", מספרת דגנית שפיר (סמר), אוצרת התערוכה, "התרשמתי מהגודל והעוצמה שאפשר לתת לחומר שנחשב זניח, לחומר שהוא בעצם פסולת. בד בבד קיימים בפסלים שילובים סוריאליסטיים, לעיתים אף גרוטסקיים,

גם האחרון שהלחין בראין - "האהבה איתך", למילותיה של אילת קריספין לכבוד מסיבת בר-המצווה בקיבוץ.

בראין הותיר אחריו חומר רב שהוקלט באמצעות טייפ ארבעה-ערוצים ובאיכות ביתית משתנה. האוסף היוצא כעת הוכן תוך התגברות על מספר קשיים טכניים לא פשוטים, ומגבלות תקציב וזמן. "הייתי צריך לקבל הרבה החלטות ששייכות יותר לתחום אחריותו של מפיק מוזיקלי, מאשר לטכנאי הקלטות", מספר יורם. "חומר הגלם שאותו קיבלתי, כלל חומרים שהוקלטו כסקיצות זמניות - למשל, סולו בסיומו של שיר ובאורך 4-3 דקות... ניכר היה שבראין עבד על חומרים שאותם תיכנן לסיים במועד מאוחר יותר. בשפת האולפן אומרים: "We'll fix it when we mix it", כלומר - בואו לא נקבל החלטות עכשיו אלא בשלב המיקס... בשל הנסיבות נאלצתי להיכנס לנעליו של בראין ולקבל, בעזרתה של איילין, הכרעות אמנותיות".

מהאזנה לשני הדיסקים עולה דמותו של כותב שירים מוכשר ומוזיקאי מרתק. בחירתו של בראין לחיות בערבה - רחוק כל כך ממקורה של המוזיקה שלו ומהקהל הטבעי שלה - היא באמת חידה. אבל אולי היה זה דווקא הריחוק שאפשר לו ליצור ולבטא את קולו היחודי.

מי שמעוניין בדיסק - מוזמן לפנות לאיילין ilenemoskowitz@yahoo.com

עטיפת הדיסק: ציור של בראין

דיסק עזרת הית

**אחרי מאמצים מרובים
 ותוך התגברות על קשיים טכניים
 לא מבוטלים, יוצא לאור דיסק
 שני של בראין מדווד ז"ל**

(אשתו של בראין) ניצחה על המלאכה, ושיתפה בתהליך מספר אנשי מקצוע, ביניהם: שחר שוורצמן (אקס סמר) ויורם אילן (יטבתה).

הדיסק, ששמו -

"The man who didn't know his own heart" הוא אסופה של שירים שהלחין והקליט משנות ה-80 ועד ראשית העשור, וקדם לו פרויקט של שירים בעברית, אשר נערכו דיגיטלית על ידי יורם אילן, בעיקר לצורך שימור, וכן אוסף השירים הראשון אשר יצא כדיסק לפני שלוש שנים, תחת הכותרת "The Alchemy of Light" והופץ בכמה מאות עותקים.

כמו בפרויקט הראשון, גם בזה הנוכחי, כל השירים באנגלית, מלבד השיר החותם - שהוא

לפני כחודש יצא לאור תקליטו השני של בראין מדווד ז"ל, חבר קיבוץ סמר (ולפני כן גרופית) שנהרג לפני כחמש שנים בתאונת דרכים. רבים מכירים את בראין כמי שקידם את חזון האנרגיה המתחדשת באזורנו, או כחלוץ של חקלאות אורגנית, אבל פחות כמוזיקאי. על כך אפשר לצטט את המדען שבראין העריך ביותר, ריצ'רד בקמיניסטר-פולר, שכתב (תרגום חופשי): "אם בני האדם נועדו להיות מומחים לדבר מסוים, היקום היה בורא אותם עם מיקרוסקופ בעין אחת, וטלסקופ בשניה".

חלק מתהליך העבודה לקראת הוצאת הדיסק הנוכחי הוקדש לאיסוף החומרים, סינונם, הסרת רעשים ושיפור איכות השמע. איילין מוסקוביץ

אל מפעילי התנורים

השכן המנג'ס מתלונן על הריח שהארובה שלכם מפזרת, כאילו שעוררת מהומות כשהסככה שלו התעופפה בסופה ונחתה על הכריזנטמות שלכם. "עשית לנו ריח של כפר ערבי", הוא מקונן, ומוסיף: "לא שיש לי משהו נגד ערבים... אתה הרי יודע מה הצבעתי בבחירות...". אתה יודע, ולכן לא מתפלא

שהריח הזה הוא רק של ההתחלה", היא אומרת, ומפעילה מפזר חום, לבינתיים.

כלל מס' 3: גם השכנים שונאים את הריח. השכן המנג'ס מתלונן על הריח שהארובה שלכם מפזרת, כאילו שהתלוננת כשהסככה המצ'וקמקת שהוא אילתר התרוממה בסופה ונחתה על הכריזנטמות שלכם. "עשית לנו ריח של כפר ערבי", הוא מקונן, ומוסיף: "לא שיש לי משהו

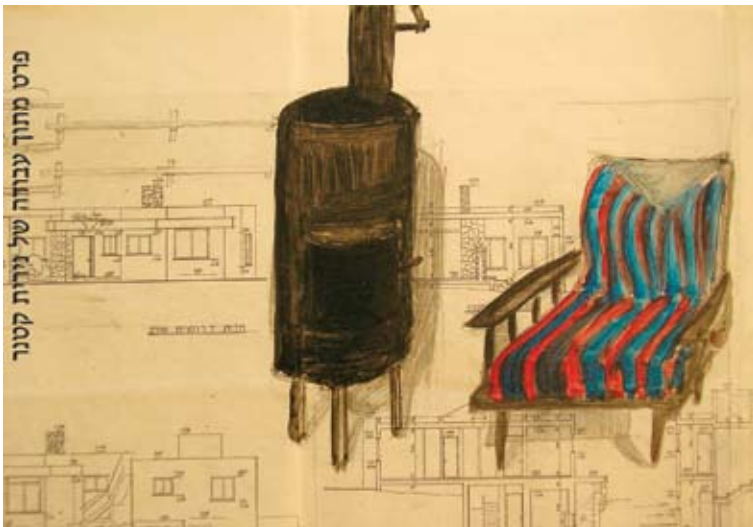
נגד ערבים... אתה הרי יודע מה הצבעתי בבחירות...". אתה יודע, ולכן לא מתפלא.

אחרי שעה אתה מתעורר לשמע נהמות מאיימות מכיוון הסלון, ומגלה לחרדתך שגוף התנור כולו ברזל אדום ומלוהט, נושם ונושף, כאילו עוד רגע הוא הולך להתפוצץ - שני מטר מחדר הילדים

כלל מס' 1: התנור זה כלום לעומת הארובה. גייסת למלאכת ההתקנה את ידיך אבנר והוא התפנה סוף סוף לאחר צהריים. שלחתם את האישה והילדים לטיול. שינעתם את המפלצת החלודה לסלון וניגשתם למלאכת הארובה. שעתיים צרמו במקום חיתוכי מתכת והשחזות שהחרידו את השכונה. נאלצתם לחצוב בקיר, כי התברר שהצינור קצר בחמישה צנטים מהתוכנית. הריתוך חנק את החדר בעשן צורב וחרך קלות את הבלטות. "זה יחזיק בסופות?" שואל שכנך, שעה שאתה מתנדנד על סולם בניסיון לעגן את צינור האלומיניום הסרבן. ענה בנימוס, למשל: "לפחות כמו הסככה שלכם."

כלל מס' 2: האישה לא מרוצה. זוגתך חזרה מהטיול מוקדם מהצפוי והזדעזעה מהריח ומהלכלוך. "כל כך קשה לשים קרטון מתחת לאיפה שאתם מרתכים?", היא רוגנת. בערב אתה רוכן מול התנור, נרגש מעט, ומנסה להפעילו. "אני מקווה

כלל מס' 6: התנור מקור את הבית. גילית דבר מדהים: התנור פולט דרך הארובה אוויר חם לאטמוספירה ושואב לבית אוויר קר מהחוץ, כדי לספק את צריכת החמצן שלו! אם הבית בכל זאת מתחמם, זה כנראה בגלל הפסדי חום במשך התהליך המשונה הזה. השווייצרים פתרו את הבעיה: הם מחברים לתחתית התנור צינור ומושכים אוויר ישירות מבחוץ.

נגד ערבים... אתה הרי יודע מה הצבעתי בבחירות...". אתה יודע, ולכן לא מתפלא.

כלל מס' 4: קשה לווסת את החום. בלילה השלישי דחסת כמות גזעים לתוך התנור כדי שהחום יישמר עד הבוקר". אחרי שעה אתה מתעורר לשמע

נהמות מאיימות מכיוון הסלון, ומגלה לחרדתך שגוף התנור כולו ברזל אדום ומלוהט, נושם ונושף, כאילו עוד רגע הוא הולך להתפוצץ - שני מטר מחדר הילדים. מה! רוץ לכיור והבא במהירות קנקן מים. שפוך לתוך הכור הבווער ותיסוג. תסיסת המים על האש מעירה את זוגתך. "הכל... הכל בסדר", אתה מגמגם ומנסה להירגע.

כלל מס' 5: אין מתי לאסוף עצים. לא להאמין כמה עץ צריך בשביל תנור מסכן. אחרי הכל, יש לך עבודה שוחקת ואין זמן לארגן כמות מראש. אתה מסתובב באור האחרון, כמו נרקומן עלוב, ומחפש בשולי השכונה איזה משטח כדי לעבור את הלילה. השכנים מנידים ראש, אבל אתה למזגן הדוחה לא חוזר.

כלל מס' 7: תנור יותר מעניין מטלוויזיה. הילדים נדלקים על התנור! הם מתווכחים ביניהם מי ידליק ועושים תורנות. הקטן מתקשה, ואתה דואג לבקבוקן סולר. הם מהופנטים מהלהבות ומלעיטים את האש. האישה מקטרת על הלכלוך, אבל גם היא מבסוטה.

סיכום חיובי: התכוונת לחסוך קצת אנרגיה לעולם, ובסוף אתה מבזבז הרבה אנרגיה לעצמך. וכמה תחסוך בכסף? 200 ש"ח? זה שווה? הרי במילא אצלנו עוד לא הפריטו את החשמל. אבל כן, זה שווה, כי אין כמו אש שבוערת אצלך בסלון. עוד מאמץ קטן באיסוף העץ - ומגיע האביב. עוד חודש לא תאמין שבכלל היה פה קר.

ניב גולן

איכות

סוכנות
ד.כ.ר

איכות

כלי נגינה וציוד הגברה מהחברות המובילות בעולם

גיטרות קלאסיות, אקוסטיות, חשמליות, בס
איכותיות למתחילים ומתקדמים
ציוד לאולפן הביתי

אורגניות Yamaha איכותיות

פסנתרים
בהזמנה עד
בית הלקוח

הנחות

ומבצעים

בתנאים
מיוחדים

מבחר כלי נגינה חינוכיים לגנים
ובתי ספר, במחירים מיוחדים
למוסדות החינוך.

ועוד מבחר רחב של כלים:
כלי נשיפה, כלי הקשה ותופים,
גיטרות חשמליות, אפקטים, מיקרופונים...

מעבדת שירות, תיקון כלי נגינה
שירות אישי ומקצועי עם ניסיון

אתר האינטרנט שלנו : www.rocknroll.co.il

מרכז חופית חנות 7, ת"ד 615 אילת 88000

פקס : 08-6374411

טלפון : 08-6370505

